

**Inspectieverslag over de schooldoorlichting van het
*Don Boscocollege te Gent - Zwijnaarde***

Inrichtende macht	Don Bosco Onderwijscentrum
	Naamssesteenweg 37
	3001 Heverlee
Instelling	Don Boscocollege (eerste graad en bovenbouw)
Adres	Grotesteenweg-Noord 113
	9052 Gent - Zwijnaarde
Telefoon	09/221 46 48
Fax	09/220 68 91
E-mail	info@dbz.be
Website	http://www.dbz.be
Instellingsnummer	112144 (eerste graad) en 038604 (bovenbouw)
Werkstation	19
Datum doorlichting	maandag 29 januari t.e.m. vrijdag 2 februari 2007
Samenstelling inspectieteam	
Marina Droessaert	Gino Malfait
Herman Ros	Monique Van der Straeten
Jan Vermeulen	
Deskundige, behorend tot de administratie	Eugene De Schrijver
Andere deskundigen die niet tot de inspectie behoren	/
Coördinatie en verslaggeving	Monique Van der Straeten
Intern nummer van de school	V36/08/11
Datum van bespreking met de directie	13 maart 2007

VOORAF ¹

- **Leeswijzer**

Voor u ligt een verslag van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap over de doorlichting van een school voor secundair onderwijs. Deze doorlichting vindt haar rechtsgrond in het decreet van 1991 m.b.t. de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten en de dienst voor onderwijsontwikkeling. Daarin wordt de inspectie o.a. belast met de controle op

- de kwaliteit van het studiepeil en
- de naleving van de regelgeving.

De inspectie is niet bevoegd voor de evaluatie van individuele leraren. De lezer vindt dus ook geen lerarenbeoordelingen terug in dit verslag.

Voor de controle van de kwaliteit van het studiepeil dient de inspectie na te gaan of de school goedgekeurde leerplannen volgt en realiseert bij haar leerlingen. De inspectie doet een directe controle op de naleving van de onderwijsregelgeving. Wat de controle op de naleving van andere regelgeving betreft, i.c. de controle op de naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne, is de inspectie belast met een marginale toetsingscontrole.

Wanneer de school een goed studiepeil realiseert en ze in orde is met de naleving van de regelgeving krijgt ze een gunstig advies. Dergelijk advies is noodzakelijk wil de school verder wettige getuigenschappen en diploma's kunnen uitreiken aan haar leerlingen en wil ze (indien gewenst) verder opgenomen worden in de financierings- en subsidiëringsregeling.

De wijze waarop een school haar wettelijke verplichtingen nakomt, is echter vrij en behoort tot de autonomie van de school. De pedagogische werking van een school kan echter in grote mate mede bepalend zijn voor de kwaliteit van het studiepeil. Ook de schoolpopulatie zelf, de infrastructuur en de wijze waarop de werkmiddelen worden besteed kunnen daarin een rol spelen.

Daarom wil de onderwijsinspectie bij de beoordeling van het schoolrendement rekening houden met deze pedagogische aspecten zonder er sanctionerend op in te grijpen.

Om haar dubbele opdracht op een transparante wijze uit te voeren, met name controleren van het studiepeil en naleving van de regelgeving enerzijds en anderzijds bij de beoordeling ervan rekening houden met de specificiteit van de school, beschikt de onderwijsinspectie over een doorlichtingsconcept met bijbehorend instrumentarium, aangepaste procedures en verslaggeving.

Voor meer informatie kan de lezer de website van de inspectie secundair onderwijs raadplegen: <http://www.onderwijsinspectie.be/so>

Een correcte lezing van het verslag vraagt echter een goed inzicht in het achterliggende concept en de structuur van het verslag. Daarom wordt dit hieronder kort toegelicht.

Wat de conceptueel-inhoudelijke benadering betreft, wordt uitgegaan van volgende drie principes:

- het verslag wil 'concluderend' zijn;
- het verslag wil 'confronterend' zijn;
- het verslag maakt gebruik van 2 verschillende schalen.

Er werd geopteerd voor een '*concluderend*' verslag en niet voor een 'beschrijvend' verslag. Dit impliceert dat de lezer geen volledige beschrijvingen zal vinden van alles wat onder een bepaalde rubriek over de betrokken school te vertellen valt. De inspectie zal na haar onderzoek tot een 'conclusie' komen. Deze conclusie is de (cursieve) openingszin onder de titel van een rubriek. In de tekst daaronder wordt de conclusie verder onderbouwd aan de hand van een aantal vaststellingen.

¹ Ingevoegd vanaf september 2006.

Omwille van de gelijke behandeling van scholen en van een transparante beoordeling werd ervoor geopteerd om de concluderende zinnen te standaardiseren.

In deze zinnen wordt steeds één van 2 *mogelijke schalen gebruikt*, afhankelijk van de rubriek.

- een 2-puntenschaal: voldoende / onvoldoende, waarmee de inspectie haar controle-opdracht duidelijk stelt;
- een 4-puntenschaal: goed /veeleer goed / veeleer zwak / zwak, waarmee de inspectie haar evaluatie uitdrukt.

Indien de rubriek betrekking heeft op aspecten die onder de controlebevoegdheid van de inspectie vallen (i.c. studiepeil en regelgeving), kan de inspectie sanctionerend optreden. Uit de onderbouwing zal dan verder blijken welke schakeringen de inspectie binnen deze schalen heeft aangetroffen (bijvoorbeeld tussen nipt voldoende en excellent).

Indien de rubriek betrekking heeft op aspecten die tot de pedagogische vrijheid van de school behoren, onthoudt de inspectie zich van een uitspraak m.b.t. het al dan niet voldoende zijn van bijvoorbeeld 'het algemeen beleid' van de school, maar wenst zij wel uit te drukken in welke mate 'het algemeen beleid', zoals het in de school wordt gevoerd, een bijdrage levert of ondersteunend werkt m.b.t. het realiseren van een voldoende studiepeil en / of de zorg voor de naleving van de regelgeving.

De rode draad doorheen het verslag is de onderlinge *confrontatie* van de verschillende rubrieken. Deze confronterende benadering krijgt expliciet vorm in de rubriek 'kernproces'. Hier wil de inspectie duidelijk weergeven of en in welke mate het algemeen beleid effectief wordt gerealiseerd in de dagdagelijkse schoolpraktijk (m.a.w. doet de school wat ze zegt dat ze doet?). In deze rubriek wil zij tevens aangeven waar de sterktes en de zwaktes van de school liggen.

In het verslag worden een aantal rubrieken afgesloten met 'voorbeelden van goede praktijk' en met 'werkpunten'. Met de voorbeelden van goede praktijk wil de inspectie de scholen wijzen op de knowhow en de expertise die ze reeds in huis hebben. De werkpunten, voor zover ze niet zijn opgenomen in de rubriek 'dringende actiepunten' zijn bedoeld als vrijblijvende aanbevelingen voor de school.

De 'dringende actiepunten' betreffen enkel tekorten die onder de controle vallen van de inspectie en die een impact hebben op de erkenning en / of de financiering en / of subsidiëring van de school. Zij worden geconcretiseerd in het advies.

In de formulering van het advies kan de inspectie gebruik maken van drie mogelijkheden of combinaties ervan:

- *Gunstig*: de school voldoet aan de minimaal opgelegde voorwaarden.
- *Gunstig, beperkt in de tijd*: de school of één of meer onderdelen van de school voldoet/voldoen niet aan een aantal wettelijk opgelegde voorwaarden. De tekorten zijn echter van die aard dat de inspectie van mening is dat de school deze binnen een redelijke termijn kan wegwerken. In dat geval wordt in het advies duidelijk geformuleerd welke tekorten moeten worden weggewerkt in welk structuuronderdeel. De termijn wordt tevens aangegeven.
- *Ongunstig*: de school of één of meer onderdelen voldoet/voldoen niet aan de wettelijk opgelegde voorwaarden. De tekorten zijn zo ernstig dat de inspectie van mening is dat geen bijsturing meer mogelijk is. In dat geval treedt automatisch art. 13² van het Besluit van de Vlaamse regering³ i.v.m. de uitvoering van sommige bevoegdheden van de onderwijsinspectie in werking.

² Een negatief advies zal voor wat de scholen en onderwijsinstellingen betreft aanleiding geven tot uitvoering van het [besluit van de Vlaamse regering van 2 februari 1999](#) betreffende de werking en de organisatie van het paritair college van onderwijsinspecteurs.

³ [Besluit van de Vlaamse regering betreffende de wijze waarop sommige bevoegdheden](#) van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd van 2 februari 1999.

Tenslotte willen wij de lezer attent maken op de tijdgebondenheid van de vaststellingen in dit verslag. Immers, n.a.v. een schooldoorlichting kan/moet een school effectief bepaalde werkpunten opnemen zodat deze na enige jaren tot het verleden kunnen behoren.

De directeur van de school is verplicht dit verslag binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op de agenda te plaatsen van een personeelsvergadering. Zij/hij is verplicht dit verslag integraal met het personeel te bespreken. Het personeel heeft inzagerecht en kan desgewenst van de school een kopie van het verslag krijgen.

Tenzij de termijnen anders gesteld werden vindt in principe in het derde jaar na de schooldoorlichting de opvolging plaats. Het advies over de school wordt dan bijgesteld en toegevoegd aan het schooldoorlichtingsverslag.

- **Inzagerecht**

Alle andere belangstellenden hebben eveneens inzagerecht en kunnen een kopie van dit verslag krijgen door een aanvraag te richten aan

Mevr. Christine Van Parijs
Hendrik Consciencegebouw, lokaal 2A09
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL
Christine.vanparijs@ond.vlaanderen.be

- **Opmerking**

Het verslag mag niet gebruikt worden voor commerciële doeleinden (bijv. met het oog op leerlingenwerving). Het is niet toegelaten een vergelijking van scholen uit te werken op basis van een vergelijking van gegevens uit doorlichtingsverslagen. Dit zou een negatie betekenen van de schooldoorlichting waarin de inspectie de eigenheid van de school maximaal wil respecteren.

Dit verslag werd door de inspecteur-generaal voor het Secundair Onderwijs naar de inrichtende macht en naar de directie van de school verzonden op 19 maart 2007.

INHOUDSOPGAVE

1	<i>Over welke school gaat het?</i>	6
1.1	Identificatie	6
1.2	Leerlingenaantallen en onderwijsaanbod.....	6
1.3	Vorige doorlichting	8
1.4	Huidige doorlichting	8
2	<i>Hoe goed is het beleid van de school?</i>	9
2.1	Algemeen beleid	9
2.2	Onderwijskundig beleid	10
2.3	Personeelsbeleid.....	14
2.4	Logistiek beleid.....	15
3	<i>Hoe goed werkt de school?</i>	19
3.1	Vakverslagen.....	19
3.1.1	Duits	19
3.1.2	Engels.....	21
3.1.3	Esthetica.....	24
3.1.4	Muzikale opvoeding.....	25
3.1.5	Natuurwetenschappelijke vakken.....	28
3.1.6	Technologische opvoeding	32
3.1.7	Wiskunde	34
3.2	Vakoverschrijdende eindtermen.....	36
3.3	Kernproces in relatie tot het schoolbeleid	37
4	<i>Welke resultaten boekt de school?</i>	39
4.1	Schoolrendement.....	39
4.2	Welbevinden	40
5	<i>Conclusies</i>	44
5.1	Wat zijn de sterke punten van de school?	44
5.2	Wat zijn de zwakke punten van de school?	44
5.2.1	Punten voor verbetering vatbaar	44
5.2.2	Dringende actiepunten	44
6	<i>Advies</i>	45
7	<i>Advies</i>	46

1 OVER WELKE SCHOOL GAAT HET?

1.1 Identificatie

Dit verslag handelt over het Don Boscocollege te Gent - Zwijnaarde - dat uit twee administratieve eenheden bestaat, namelijk een eerste graadsschool en een bovenbouw met een tweede en derde graad ASO. Beide scholen vormen samen een pedagogische eenheid.

De inrichtende macht van het College is het Onderwijscentrum Don Bosco te Heverlee die instaat voor alle Don Boscosholen in Vlaanderen en borg staat voor een gemeenschappelijk opvoedingsproject vanuit de Salesiaanse principes. De school⁴ maakt ook gebruik van een internaat dat verbonden is aan het Don Bosco Technisch Instituut.

Het Don Boscocollege behoort tot de scholengemeenschap (SG) 'De Bron' te Gent-Zuid, een van de drie SG'en van het Vrij gesubsidieerd onderwijs te Gent. Zij telt tien secundaire scholen⁵ die behoren tot zes verschillende inrichtende machten.

Het Don Boscocollege is gelegen op een ruime campus van ongeveer tien hectare aan de rand van de stad Gent op ongeveer drie km van het stadscentrum. Deze school is goed bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer als met privé vervoer, hoewel de drukke verkeersomgeving voor fietsers en voetgangers niet zonder enig gevaar is.

1.2 Leerlingenaantallen en onderwijsaanbod

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de leerlingenaantallen en van het onderwijsaanbod in relatie tot het aanbod in de scholengemeenschap.

Don Boscocollege: eerste graad					scholengemeenschap				
Gemeenschappelijke secundair onderwijs		Graad	Ij	lIn	totaal SG	aan-tal	lIn	percen-tage	totaal SGB
1ste graad	1e Ij A	1	1	371		10	1104	33,6%	
	2e Ij Grieks-Latijn	1	2	18		4	97	18,6%	
	2e Ij Latijn	1	2	135		5	250	54,0%	
	2e Ij Moderne wetenschappen	1	2	188	697	7	518	36,3%	1969

Don Boscocollege: bovenbouw					scholengemeenschap				
STUDIE-GEBIED	Studierichting	Graad	Ij	lIn	totaal SG	aan-tal	lIn	perce-ntage	totaal SGB
Algemeen secundair onderwijs (ASO)	Economie	2	1 2	135		7	493	27,4%	
	Economie-moderne talen	3	1 2	76		7	249	30,5%	
	Economie-wiskunde	3	1 2	27	250	5	72	37,5%	814
	Grieks-Latijn	2	1 2	22		4	86	25,6%	
	Grieks-Latijn	3	1 2	13		4	43	30,2%	
	Latijn	2	1 2	154		6	443	34,8%	
	Latijn-moderne talen	3	1 2	44		5	106	41,5%	
	Latijn-wetenschappen	3	1 2	28		6	102	27,5%	
	Latijn-wiskunde	3	1 2	88		6	132	66,7%	
	Moderne talen-wetenschappen	3	1 2	46		7	109	42,2%	
	Moderne talen-wiskunde	3	1 2	14		3	32	43,8%	
	Wetenschappen	2	1 2	206		7	381	54,1%	
	Wetenschappen-wiskunde	3	1 2	93	677	6	210	44,3%	1644
Totaal aantal leerlingen				946					

⁴ Met 'de school' wordt het Don Bosco college in het geheel bedoeld, dus zowel de eerste graad als de bovenbouw.

⁵ College Paters Jozefieten, Don Boscocollege, Don Bosco Technisch Instituut, Humaniora Nieuwen Bosch, O.-L. Vrouwcollege, O.-L. Vrouwe-instituut, Sint-Franciskusinstituut ASO, Sint-Franciskusinstituut TSO/BSO, Sint-Geertruidinstituut en het Sint-Pietersinstituut.

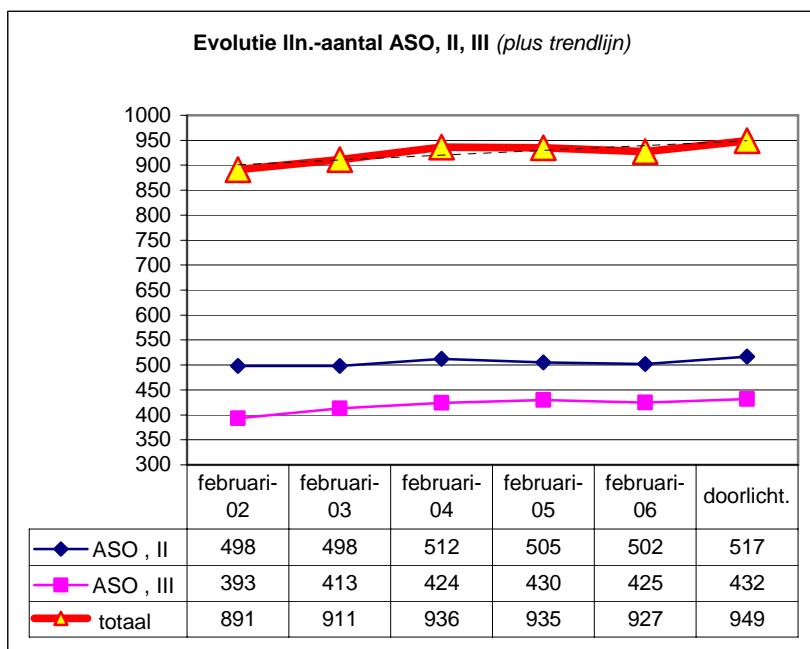
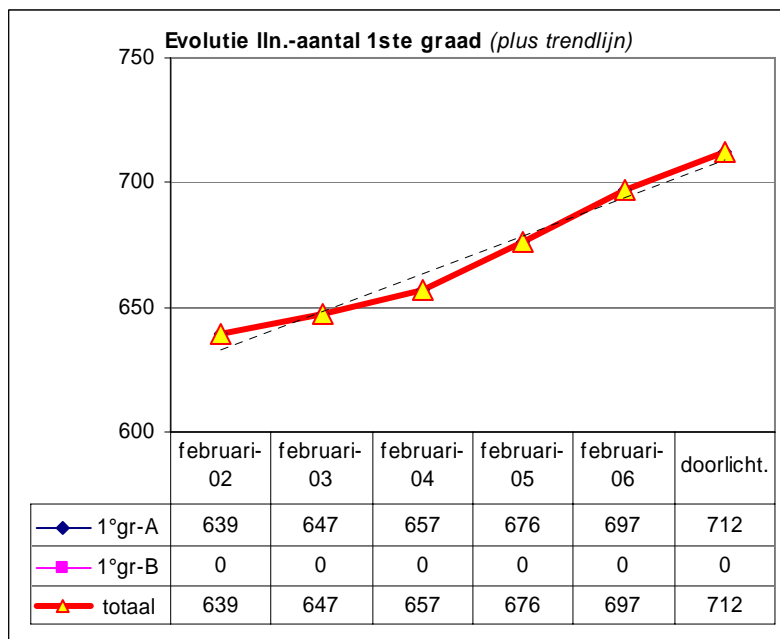
De school profileert zich als een grote ASO-school en biedt, op de studierichtingen Humane wetenschappen en Sport wetenschappen na, een ruim onderwijsaanbod aan dat goed bevolkt is.

De gegevens in bovenstaande tabellen laten zien dat een groot aantal leerlingen voor een basisoptie of een studierichting met een component klassieke talen kiest. Het gaat in het tweede leerjaar A over bijna 50 % van de leerlingen, in de tweede graad over nagenoeg 47 % leerlingen.

De school telt momenteel 1661 leerlingen: 712 leerlingen in de eerste graad met een verhouding van nagenoeg 40 % meisjes en 60 % jongens en 949 leerlingen in de bovenbouw met een bijna gelijke verhouding van meisjes en jongens.

De nevenstaande tabel toont de sterke groei van de leerlingenpopulatie in de eerste graad aan.

De afgelopen vijf schooljaren kent de eerste graad een stijging van meer dan 10 %.

Aangezien weinig leerlingen de school verlaten (zie 4.1 schoolrendement, attestering en retentiviteit) neemt ook het leerlingenaantal in de tweede en derde graad toe.

Dat positief gegeven heeft ook een keerzijde, namelijk in relatie tot de beschikbare infrastructuur heeft de school haar maximale capaciteit bereikt.

In principe rekruteert de school haar leerlingen uit alle lagen van de bevolking, maar in werkelijkheid maken weinig kinderen uit zwakkere sociale en economische milieus deel uit van de schoolbevolking.

Zo is het aantal leerlingen uit bijzondere groepen⁶ in alle graden beperkt, maar in haar leerlingenbestand heeft de school wel zeven GON⁷-leerlingen en een leerling met een zware handicap. Daarnaast heeft de school enkele leerlingen met thuistaal anders dan het Nederlands.

1.3 Vorige doorlichting

De vorige doorlichting vond plaats van 10 januari t.e.m.14 januari 2000. Volgende vakken / studierichtingen waren toen het uitgangspunt:

- biologie en chemie;
- esthetica;
- fysica;
- informatica;
- geschiedenis;
- lichamelijke opvoeding;
- technologische opvoeding;
- topsport voetbal;
- wetenschappelijk werk;
- wiskunde.

Het advies aan de overheid luidde 'gunstig advies beperkt in de tijd' dat na opvolging van 4 oktober 2001 werd omgezet in een gunstig advies.

1.4 Huidige doorlichting

Bij de huidige doorlichting werd uitgegaan van volgende vakken van de decretale basisvorming en van het specifiek gedeelte:

- Duits (pool modern talen);
- Engels;
- muzikale opvoeding (eerste graad);
- natuurwetenschappelijke vakken;
- technologische opvoeding;
- wiskunde.

Daarnaast werd volgend complementair aanbod doorgelicht:

- Duits (tweede graad);
- esthetica (derde graad);
- muzikale opvoeding (tweede graad).

⁶ Het betreft leerlingen met een allochtone moeder, anderstalige nieuwkomers, leerlingen met een thuistaal anders dan het Nederlands en instellingskinderen.

⁷ Is een leerling met een handicap die geïntegreerd is in een gewone basisschool, secundaire school of hogeschool en die niet apart zit in een of ander type van het buitengewoon onderwijs.

2 HOE GOED IS HET BELEID VAN DE SCHOOL?

2.1 Algemeen beleid

Het erfgoed van Don Bosco werd door de inrichtende macht, het Onderwijscentrum Don Bosco te Heverlee, in een hedendaags opvoedingsproject vertaald en vastgelegd in verscheidene publicaties die een uitstekende leidraad vormen voor de beleidsontwikkeling van de school.

Het algemeen 'Don Bosco opvoedingsproject' vormt de basis voor de schooleigen visie, die wordt gekenmerkt door hartelijkheid, redelijkheid en geloof. Bovendien staat in die visie de leerling centraal en meer in het bijzonder het ontwikkelen van zijn totale persoonlijkheidsvorming. Daarnaast werd het schooleigen opvoedingsproject op maat van diverse onderwijsbetrokkenen geconcretiseerd in waardevolle documenten die de schoolwerking ondersteunen en voor alle participanten toegankelijk zijn. Het betreft o.m. concrete doelen die in de school goed zichtbaar zijn, het schoolreglement aangevuld met duidelijke leefregels, jaar- en weekkalenders en recentelijk met een schoolwerkplan, ook vademecum genoemd, dat veeleer beschrijvend is.

De beleids- en besluitvorming, op korte en langere termijn, komen doorgaans op een participatieve wijze tot stand, hoewel de representatieve vertegenwoordiging in sommige inspraakorganen en/of doorheen de tijd niet altijd op een voldoende breed draagvlak steunt. Afgezien daarvan, functioneren zowel de formele inspraakorganen (schoolraad, ondernemingsraad, comité preventie en bescherming op het werk, leerlingenraad) als de informele (ouderraad, financieel comité, vak- en andere werkgroepen) op een vrij behoorlijke wijze, onderlinge verschillen niet te na gesproken. Doorgaans worden systematisch de fasen die gericht zijn op informatie, overleg, consensus en advies doorlopen met het oog op de voorbereidingen en planning van activiteiten, maar in mindere mate wat coördinatie en opvolging betreft (zie 2.3, Personeelsbeleid).

De transparante taakverdeling en -uitvoering van de directieleden, die instaan voor het dagelijks bestuur van de school met de directeurs als eindverantwoordelijken, in samenwerking met het directieteam⁸ en in overleg met de directieraad⁹ liggen aan de basis van een geoliede schoolwerking.

De school hecht veel belang aan zowel de interne als de externe communicatie en gebruikt daartoe zowel traditionele als digitale kanalen. In het algemeen is de communicatiestijl open en constructief, de inhoud duidelijk en relevant en de vorm erg verzorgd. Waardevol zijn de vrij recente communicatieflash waarin aspecten van het schoolbeleid worden geëxpliciteerd en de opstap naar een e-platform. Daarnaast bouwde de school een sterk public relations beleid uit.

De school nam al enkele waardevolle initiatieven op het vlak van *interne kwaliteitszorg*. Naast het tevredenheidonderzoek van de leerlingen werd vorig schooljaar een zelfevaluatie uitgevoerd aan de hand van het IZES-instrument. Die bevraging leverde heel wat gegevens en bevindingen op die de basis vormen voor de verdere beleidsontwikkeling van de school.

⁸ directieteam: de directeur van de eerste graad en de bovenbouw, de twee adjunct-directeurs, de kloosteroverste, de huismeester en de drie graadcoördinatoren.

⁹ directieraad: het directieteam, een lid van de ouderraad, zes afgevaardigden van de leraren en een afgevaardigde van het ondersteunend personeel.

2.2 Onderwijskundig beleid

Schoolcurriculum

- ✓ *In haar onderwijskundig beleid besteedt de school voldoende aandacht aan de realisatie van de basisvorming, weinig expliciete aandacht aan de specifieke vorming en veel aandacht aan de vakoverschrijdende vorming. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school enkele initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

De school legt bij de organisatie van haar onderwijs, conform haar opvoedingsproject, het accent op begeleiding en op de totale persoonlijkheidsontwikkeling van haar leerlingen. Die keuze vinden we terug in o.m. een gelijkwaardige behandeling van alle vakken, het keuzegedeelte van de eerste graad, de bibliotheekwerking, het middagspel en de -activiteiten (zie leerlingenbegeleiding) en in de aanwending van het lesurenpakket.

In het eerste leerjaar van de eerste graad wordt voor elke klasgroep in het rooster een lesuur 'vormen van ...' georganiseerd. Daarbinnen kunnen de leerlingen kiezen uit een brede waaier van creatieve, culturele of sportieve activiteiten. De uren voor coördinatie en bijzondere pedagogische taken (BPT), klassenraad en klassendirectie vergen samen met overdracht van uren naar de Inrichtende macht een belangrijke investering uit het lesurenpakket. Daarnaast draagt de eerste graad nagenoeg 16 % van het lesurenpakket over naar de bovenbouw, waardoor uiteindelijk nog maar 91,9% van het lesurenpakket als effectieve lessen worden ingericht. Voor de leerlingen heeft dit een effect op de grootte van de klasgroepen, wat vooral nefast is voor vakken waar heel wat vaardigheidscomponenten in voorkomen. Hoewel de bovenbouw meer uren ontvangt, wordt slechts 88,8 % aan effectieve lessen besteed. Ook hier worden heel wat uren voor coördinatie en aan BPT, klassenraad en klassendirectie besteed en naar de Inrichtende macht overgedragen.

De goed uitgebouwde bibliotheek biedt mogelijkheden tot ondersteuning van het schoolcurriculum.

In het teken van de realisatie van het curriculum worden de lessentabellen en de leerplannen van het VVKSO¹⁰ gebruikt. Van leraren wordt verwacht dat ze, uitgaande van de waarden en doelen van het opvoedingsproject, de leerplannen realiseren en de vakoverschrijdende eindtermen nastreven. De schoolleiding treedt daarbij veeleer stimulerend dan wel sturend op. Ze vertrouwt immers op de individuele deskundigheid en inzet van haar personeel om expliciete en impliciete doelen te realiseren en afspraken na te komen. Ze verkiest een motiverende aanpak boven een sturend en controlerend optreden.

De school heeft nog geen initiatieven genomen met het oog op de realisatie van de decretale specifieke eindtermen. De sturing vanuit het beleid m.b.t. de inhoudelijke invulling van de polen ontbreekt. Het poolgericht denken is nog onvoldoende ingeburgerd.

De school heeft wel een goed uitgebouwde visie ontwikkeld op de brede en harmonische vorming. Dat blijkt uit de keuze van de projecten en activiteiten die vooral de sociale bewogenheid en de culturele interesse van de leerlingen aanwakkeren. In de derde graad kunnen leerlingen zelf activiteiten organiseren. De leerlingenraad maakt daarvan gebruik om het reële middagprogramma aan te vullen met sportcompetitie en -recreatie, film en concerten. Tijdens vakantieperiodes participeert een talrijke groep leerlingen aan de door de school georganiseerde en door leraren begeleide reizen en uitstappen.

De samenhang tussen de basisvorming en specifieke vorming enerzijds, en de brede en harmonische vorming en de vakoverschrijdende vorming anderzijds, wordt vanuit het schoolbeleid weinig expliciet gestuurd. De inbedding in het curriculum en vooral de transfer wordt, wegens de geringe verticale coördinatie, amper versterkt.

Op ICT-gebied kan de school, vanuit haar pioniersrol op dit gebied begin jaren 80, verscheidene zeer waardevolle realisaties voorleggen. De introductie van een ELO¹¹ is hiervan het meest recente en

¹⁰ Vlaams Verbond Katholiek Secundair onderwijs

¹¹ elektronische leeromgeving

sprekende voorbeeld. De schoolleiding ondersteunt ICT door de uitbouw van de infrastructuur, door nascholing en via technische ondersteuning. Het pedagogisch ICT-beleid van de school wordt sterk aangestuurd door de persoonlijke inzet en visie van de ICT-coördinatoren en vertrekt te weinig van een in het totale onderwijskundig beleid geïntegreerde schoolvisie. De voorzichtige en gefaseerde aanpak vanuit de schoolleiding om ICT ingang te doen vinden in de schoolbrede dagelijkse lespraktijk, resulteert in een te vrijblijvende implementatie. Voor de pedagogische invulling rekent men zonder resultaatsverbintenis op het initiatief van de leraren en vakgroepen, met een grote verscheidenheid aan ICT-intensiteit tussen leraren en vakken tot gevolg. Een gecoördineerd ICT-beleid, dat uitgaat van de door de leerplannen en door initiatieven van de overheid en koepel vastgelegde minimumdoelstellingen inzake ICT en als meerwaarde gezien wordt voor de algemene onderwijskundige opties van de school, is er nog niet.

Heel recent is een taalbeleid gegroeid uit het dyslexiebeleid dat de school al een tijdje voerde. Een werkgroep - voornamelijk bestaande uit taalleraren - werd in het leven geroepen om het taalbeleid gestalte te geven. Taalbeleid wordt evenwel nog veeleer eng opgevat als een actieterrein om het nonchalant schriftelijk taalgebruik van de leerlingen aan te pakken. Er wordt namelijk vanuit gegaan - zonder dit met onderzoek te onderbouwen - dat de school weinig taalzwakke leerlingen telt. Zij screent wel in het kader van haar dyslexiebeleid de leerlingen van het eerste leerjaar en biedt zij aan dyslectische leerlingen ondersteuning aan de hand van werkafspraken. Die worden doorgaans plichtsbewust toegepast, al moeten sommige leraren (met name in de derde graad) af en toe aangespoord worden om rekening te houden met de afgesproken STICORDI¹²-maatregelen. Structureel wordt voor taalzwakke niet-dyslectische leerlingen in nog geen aangepaste remediëring voorzien. Het taalbeleid van de school kan nog verder ontwikkelen mits zij afstapt van de enge interpretatie ervan en het draagvlak ervoor vergroot door ook de niet-taalvakken erbij te betrekken.

Voorbeelden van goede praktijk

- De gelijkwaardige behandeling van alle vakken die deel uitmaken van het curriculum.
- De aandacht voor de brede en harmonische vorming van de leerlingen.
- De goed uitgebouwde bibliotheek en haar werking.

Werkpunten

- Een sterkte-zwakke analyse maken van de besteding van niet effectieve lessen en gepaste conclusies trekken.
- De vakgroepen aansturen en opvolgen.
- Initiatieven nemen met het oog op de realisatie van de specifieke eindtermen.
- Het ICT- en het taalbeleid verder ontwikkelen.

Leerlingenbegeleiding

✓ *De leerlingenbegeleiding functioneert goed. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

De school heeft in het algemeen een goed uitgewerkte leerlingenbegeleiding die uitgaat van het principe 'zorgzaam met leerlingen omgaan'. Die visie is geïnspireerd op een assisterende aanwezigheid en een dialogerende opvoedingsstijl. Ze start van bij de inschrijving, maar wordt concreet ingevuld door het middagspel en door talrijke activiteiten waarmee leraren en leerlingen kansen krijgen om een vertrouwensband te ontwikkelen (zie 4.2 Welbevinden van leerlingen en ouders).

¹² STICORDI: stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen.

De gestructureerde leerlingenbegeleiding gaat uit van een zorgzaam school- en klasklimaat met ruime aandacht voor preventieve initiatieven, maar ook voor curatieve of remediërende maatregelen. Deze benadering houdt in dat leerlingenbegeleiding gradueel volgens het drielijnenmodel wordt opgebouwd, maar in essentie deel uitmaakt van de opdracht van alle leraren.

De eerstelijnszorg stelt de relatie leerling-leraar centraal en wordt aan de leraren en klasleraren toevertrouwd. De tweedelijnszorg berust bij de 'cel leerlingenbegeleiding' die meer complexe problemen aanpakt en de derdelijnszorg verloopt in samenwerking met het CLB en eventueel wordt een beroep gedaan op gespecialiseerde externe hulpverleningsdiensten. Deze structuren zijn duidelijk en ze sorteren zowel het nodige bereik als het gewenste effect.

Het beleid inzake studiebegeleiding is vooral gericht op algemene begeleidingsmaatregelen en minder op de studiebegeleiding in het vakkenonderwijs. De leerlingen van I,1 worden bij hun overgang van de lagere school naar het secundair onderwijs binnen het onthaalproject begeleid aan de hand van een brochure 'hoe leer ik studeren op DBZ'¹³. Daarnaast wordt van de vakleraren verwacht dat ze leerlingen wegwijs maken in de manier waarop de specifieke vakken moeten gestudeerd worden. Inhaallessen werden dit schooljaar wegens organisatorische redenen afgeschaft maar vele leraren vullen deze leemte op vrijwillige basis in. In de tweede graad kunnen de leerlingen tijdens de middagpauze een training volgen in 'efficiënt studeren'. In de derde graad worden leerlingen met specifieke studieproblemen individueel begeleid door een leraar of een medewerker van het CLB en vaak wordt overgegaan tot het opstellen van een werkplan.

De school werkte een dyslexiebeleid uit waarbij leerlingen een beroep kunnen doen op speciale maatregelen of afspraken (zie eerder).

Een geïnformatiseerd leerlingvolgsysteem werd recent in de eerste graad via Smartschool geïntroduceerd. Het zal in principe progressief naar de tweede en derde graad worden doorgetrokken. Binnen ingeroosterde klassenraden, waaraan niet alle leraren kunnen deelnemen, wordt in principe de leef- en leerhouding van de leerlingen opgevolgd. In de eerste graad gebeurt dat met het oog op het invullen van het attituderapport. Die keuze, op basis van de investering van uren, zorgt wel voor een zeker pedagogisch comfort, maar genereert niet altijd een kwalitatieve meerwaarde.

Daarnaast vervult de klassenraad van december veeleer een pre-delibererende functie. Hij formuleert reeds verregaande adviezen die ofwel uitmonden in remediërende maatregelen of, na bijkomende gesprekken, in het veranderen van school, zelfs in de eerste graad. De remediërende maatregelen worden weinig in het onderwijsproces ingebed, maar sluiten veeleer bij de evaluatie aan.

In het teken van de studiekeuzebegeleiding ontplooit de school verscheidene initiatieven. De begeleiding van het studiekeuzeproces van de leerlingen van I,2 verloopt aan de hand van een keuzedossier. Informatie over de structuur van het SO en reflectie over eigen interesses en mogelijkheden met het oog op het verhelderen van mogelijke studieloopbanen om uiteindelijk een verantwoorde keuze in de tweede graad te maken, vormen de belangrijkste speerpunten. De overgang van de tweede naar de derde graad wordt begeleid, hoewel dat minder intensief gebeurt. Tenslotte verloopt het studiekeuzeproces van de leerlingen van III,2 nagenoeg volgens de geest van de begeleiding in eerste graad, zij het met de nodige specifieke aanpak en eigen inhoud.

Per graad wordt een leerlingenraad verkozen, maar recentelijk fusioneerden de raden van de tweede en derde graad. De raden worden actief bij het schoolgebeuren betrokken o.m. via goed onderbouwde adviezen, die democratisch tot stand komen, over thema's die het schoolleven beïnvloeden. Vanuit de leerlingenraden worden de afgevaardigden in de schoolraad aangeduid, waarmee de leerlingen kansen krijgen tot inspraak op hogere echelons. Hoewel uit gesprekken en documenten blijkt dat deze raden een reële bijdrage leveren tot het ontwikkelen van burgerzin, is het bereik van het aantal leerlingen uit de bovenbouw veeleer gering (zie 4.2 Welbevinden van leerlingen).

Voorbeelden van goede praktijk

- De leerlingenbegeleidingscomponent in het opvoedingsproject van de school.

¹³ DBZ: Don Bosco Zwijnaarde

- De middagactiviteiten die de band tussen leraren en leerlingen versterken.
- De inhoudelijke werking van de leerlingenraden.

Werkpunten

- Leerlingen uit de gemeenschappelijke eerste graad op basis van een goede argumentatie heroriënteren.
- Ervoor zorgen dat de inspanningen van de leerlingenraden een groter bereik kennen.

Leerlingenevaluatie

- ✓ *De leerlingenevaluatie is overwegend goed. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, want ze werkt al systematisch en nagenoeg integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

De school gebruikt voor haar evaluatiepraktijk de 'docimologie'. Het is een evaluatiesysteem waarin evolutie en gradatie zit om de leerlingen goed te leren kennen en hen via een geleidelijke groei en taakspanning te begeleiden naar zelfstandig leren. De onontbeerlijke elementen van het evaluatiesysteem zijn, een veelvuldige en veelzijdige observatie en evaluatie en daaraan gekoppeld een doeltreffende begeleiding en remediëring.

Het niet geringe organisatorisch kader vormt, vanuit het oogpunt van de leerlingen, de sterke kant van het systeem. In de eerste graad sluit het systeem aan bij een gespreide evaluatie, nl. de kleine en grote overhoringen (KO/GO), het individueel en groepswork waarvan het aantal, het tijdstip en de puntenverdeling van de grote overhoringen trimestrieel vastliggen. In de tweede en derde graad wordt een gemengd evaluatiesysteem gehanteerd: gespreide evaluatie, grote overhoringen en proefwerken waarvan de vakken vooraf vastliggen en het aantal evolueert van een beperkt aantal in II,1 tot proefwerken voor bijna alle vakken in III,2.

Op inhoudelijk vlak stelt de school geen specifieke eisen aan de leerlingenevaluatie: noch over de validiteit (leerplandekkend), noch over de transparantie (verhouding kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes). Ze stelt vertrouwen in de individuele deskundigheid van haar leraren om deze criteria kwaliteitsvol in te vullen.

Aan het evaluatiesysteem is ook een specifieke rapportering gekoppeld. Naast de zeer informatieve attituderapporten voor de leerlingen van de eerste graad worden op een klein rapport de resultaten van de gespreide evaluatie gerapporteerd, terwijl het groot rapport de geproportioneerde resultaten van de gespreide evaluatie bevat en voor de tweede en derde graad worden die met de resultaten van proefwerken aangevuld. Deze rapportage is voor buitenstaanders weinig transparant.

De school gebruikt de richtlijnen van het VVKSO als richtinggevend kader voor het deliberatieproces. Ze stelt dat de deliberaties prospectief zijn. Die stelling is juist op voorwaarde dat de resultaten van de leerlingen voldoende zijn en zij bovendien bekwaam worden geacht hun studies verder te zetten. Uit de notulen van de delibererende klassenraad blijkt dat de motivering van de B- en C-attesten matig is, maar de heroriëntering verantwoord is.

De school beschikt voor de tweede en derde graad over trimestriële overzichtslijsten met de tekorten per leervak en per klas, maar de analyse leidde nog niet tot structurele en preventieve verbeteracties.

Voorbeelden van goede praktijk

- De informatieve attituderapporten.
- De trimestriële overzichtslijsten met de tekorten.

Werkpunten

- Vak- en graadgebonden afspraken maken over de inhoudelijke eisen van de evaluatiepraktijk.

- Gegevens verzamelen en analyseren met het oog op het nemen van structurele en preventieve verbeteracties.

2.3 Personeelsbeleid

- ✓ *Het personeelsbeleid functioneert goed. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

Het personeelsmanagement van de school schept, net zoals het onderwijskundig beleid ten aanzien van de leerlingen, ruimte voor het ontplooiën van individuele talenten en competenties van het personeel. In een sfeer van vertrouwen worden kansen geboden om zich maximaal in te zetten en om initiatieven te nemen voor het vakkenonderwijs, voor de begeleiding van de leerlingen in hun persoonlijkheidsontwikkeling, voor beleids- en/of materiële ondersteuning. Met een evenwichtige taakverdeling, die rekening houdt met competentie, taakopvatting en taaklast van de personeelsleden, houdt het personeelsbeleid niet expliciet rekening.

De recente invoering van functioneringsgesprekken verloopt voortreffelijk. Ze bieden mogelijkheden om het personeelsmanagement - in de brede zin van het woord - meer gericht te sturen.

Functiebeschrijvingen werden op het niveau van de SG en de IM opgemaakt, maar op schoolniveau werden ze mede door toedoen van de ondernemingsraad nog niet geconcretiseerd. De directeurs en hun adjuncten vervullen hierin alleszins een voorbeeldfunctie want hun taakomschrijving ligt schriftelijk vast. Hoewel de functiebeschrijvingen onderling van voldoende taakdifferentiatie getuigen, is de focus nog te weinig gericht op de beleidscoördinatie en -opvolging.

Het middenkader bestaat uit drie graadcoördinatoren met een veelzijdige taakomschrijving. Ze fungeren veeleer als uitvoerders dan als coördinatoren van de uitvoering. Daarnaast ondersteunt de school heel wat personeelsleden met lesvrije uren in de opdracht. Het gaat hier o.m. over uren voor coördinatie van sommige vakken of aspecten ervan, klassendirectie, klassenraden en ICT-ondersteuning. Hieraan zijn op de graad- en ICT-coördinatie na geen functiebeschrijvingen verbonden, waardoor het moeilijk is - om in het teken van de hele schoolwerking - de noodzaak van deze besteding na te gaan.

Bij de aanwerving van personeelsleden tracht de school, op basis van haar opvoedingsproject en van bestaande noden, bewust aan een personeelsplanning te werken. In het teken van de continuïteit van haar opvoedingsproject voert ze een selectieve rekruteringspolitiek. Ze slaagt er doorgaans in om voor het ambt van leraar kandidaten aan te trekken die over het vereiste bekwaamheidsbewijs beschikken, zich herkennen in het opvoedingsproject en zich bereid verklaren om daarover nascholing te volgen.

Voor nieuwe leraren wordt in een graadgebonden aanvangsbegeleiding voorzien. Het begeleidingsstelsel steunt op de vrijwillige medewerking van mentoren die hiervoor een nascholing volgden. Het begeleidingstraject is waardevol en richt zich vooral op de introductie in de schoolwerking evenals in een duiding van het opvoedingsproject, terwijl vakbegeleiding doorgaans wordt overgelaten aan de vakgroep. Tussen mentoren van dezelfde graad wordt informeel overleg gepleegd, maar met het oog op een gelijkgerichte aanpak wordt nog niet voorzien in een structureel overleg over de graden heen.

In het teken van een gezamenlijke doelgerichtheid werd voor het ondersteunend personeel tot een ieders tevredenheid een begeleidingstraject opgezet.

De school heeft voor het nascholingsbeleid nog geen nascholingsplan opgesteld zoals bepaald door het decreet¹⁴. Recent werden de prioriteiten - in overleg met het personeel - in een nota gebundeld. Positief is dat de school in evaluatie- en implementatiemodaliteiten voorziet en dat de nascholingswensen en de nascholingsgraad van elk personeelslid worden opgevolgd.

Hoewel de schoolleiding vakgroepwerking stimuleert, werd de werking heel wisselend uitgebouwd, nl. per leerjaar, graad of over de graden heen (1-uursvakken) met amper verticaal overleg tussen deze

¹⁴ Decreet betreffende de lerarenopleiding en de nascholing (16/04/1996).

structuren. De vakgroepwerking wordt inhoudelijk onvoldoende aangestuurd en opgevolgd, zodat de school slechts een partieel zicht heeft op de kwaliteit van het studiepeil (zie 3.1 Vakverslagen en 3.3 Kernproces).

Voor het opmaken van attributies van leraren en lesroosters van leerlingen wordt aan de vakgroepen en aan leraren de mogelijkheid geboden om desiderata in te dienen. Dit heeft soms een te sterke horizontaliteit van de opdrachten tot gevolg wat de verticale samenhang belemmert.

De school investeert de door de overheid voorziene uren en ook nog extra uren uit het lestijdenpakket in ICT-coördinatoren. Hun expertise en inzet zijn voorbeeldig. Hun taakverdeling en functiebeschrijving zijn duidelijk, maar in de praktijk gaat de meeste tijd en energie in technische ondersteuning en netwerkbeheer, zodat de meer pedagogische taken soms in de verdrukking komen.

De schoolleiding stimuleert samenwerking tussen het personeel via de organisatie van sociale en teamversterkende activiteiten. Ze stelt - onuitgesproken - eisen, maar drukt tegelijk waardering uit voor het gepresteerde werk. Ze ondersteunt teamleden in hun loopbaanontwikkeling en biedt hen ingeval van moeilijkheden houvast. Dat de hele aanpak in een uitgesproken collegialiteit en een positief werkklimaat resulteren, komt tot uiting in het hoge welbevinden van het personeel (zie 4.2 Welbevinden).

Voorbeelden van goede praktijk

- De personeelsplanning.
- De aanvangsbegeleiding van het personeel.
- De aandacht voor teambuilding en -ontwikkeling.

Werkpunten

- Evolueren naar geïndividualiseerde functiebeschrijvingen.
- De vakgroepen aansturen en responsabiliseren.
- Een nascholingsplan conform de regelgeving opmaken.

2.4 Logistiek beleid

Aspecten van financieel beleid

✓ *Het financieel beleid is duidelijk. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

De school ontwikkelde een duidelijke visie op het financieel beleid waarin de specificiteit van het opvoedingsproject en de vaste inkomsten en uitgaven de belangrijke pijlers zijn.

Het financieel beleid op niveau van de inrichtende macht en van de school is goed gestructureerd. Het financieel comité (FICO), waarin het personeel vertegenwoordigd is, stelt binnen de krachtlijnen van de visie op het financieel beleid de jaarlijkse begroting op. Daarnaast volgt het FICO de financiële toestand op de voet op en pleegt het overleg rond aankopen en investeringen.

De beschikbare middelen worden, naast vaste kosten en uitgaven voor dringende renovatiewerken, in het teken van de realisatie van het brede schoolcurriculum verantwoord aangewend. De minimale materiële uitrusting zoals in de leerplannen opgenomen, is aanwezig.

Het financieel beleid van de school is eveneens gericht op sociale aspecten zoals het aanbieden van warme middagmaaltijden (zie ook materieel beleid). De middelen voor het ICT-infrastructuurprogramma (vroeger PC/KD-gelden) en de nascholing worden op een verantwoorde manier en volgens de wettelijke voorschriften besteed. Er gingen de jongste jaren zelfs meer financiële middelen naar het ICT-gebeuren en nascholing.

De financiële toestand van de school is gezond, want de financiële middelen worden deskundig beheerd. Ze heeft geen leninglast maar zelfs nog een kleine reserve die ze echter niet in het licht van acute noden gebruikt. De school treedt veeleer voorzichtig en terughoudend op.

De participatieve taak van de oudervereniging is groot. Ze ondersteunt de school bij sommige schoolprojecten en levert daartoe ook financiële bijdragen. Daarnaast werd ook een goed werkende oud-leerlingenbond uitgebouwd.

Voorbeeld van goede praktijk

- Het beheer van de financiële middelen.
- De effecten van een transparant en doelgericht financieel beleid in de school.
- De logistieke en financiële inspanningen van de oudervereniging.

Werkpunt

- De beschikbare middelen aanwenden om acute noden te lenigen.

Materieel beleid

✓ *Het materieel beleid is overwegend goed. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*

De ruime campus straalt rust, eenvoud en authenticiteit uit die refereren aan het opvoedingsproject.

Hoewel de school al heel wat inspanningen deed om haar infrastructuur te verbeteren en te verruimen, volstaan deze lang niet om het groeiend leerlingenaantal een optimaal aan comfort te bieden en om aan de hedendaagse bouw- en energienormen te beantwoorden. Sinds de vorige doorlichting werd het aantal klaslokalen via een nieuwbouw uitgebreid, werden de wetenschapslokalen gerenoveerd en werd een prachtige nieuwe sportzaal in gebruik genomen. Ook de bibliotheek evolueerde mee met de hedendaagse rol die zij kan vervullen.

Het schoolbeleid stimuleert niet alleen de netheid en een didactische aankleding van de leslokalen, maar het vervult daarin ook een voorbeeldfunctie. De aankleding van het administratief plateau attendeert aan het opvoedingsproject en het onderhoud is voorbeeldig. Daarnaast werd de jongste jaren al heel wat geïnvesteerd in het verfraaien en opfrissen van lokalen. Voorts werkt de bovenbouw recent met een systeem van vaklokalen. Dat vraagt wel wat puzzelwerk voor het streven naar een optimale bezetting, maar aan de andere kant wordt hierdoor de vakspecifieke didactische uitrusting optimaal benut. Ondanks al deze inspanningen zal de school binnen het materieel beleid nog heel wat knopen moeten doorhakken. Een nieuwbouw ter vervanging van de paviljoenen en heel wat onderhouds- en renovatiewerken dringen zich op (zie ook woonbaarheid binnen het veiligheids- en welzijnsbeleid).

Het materieel ICT-beleid is sterk en efficiënt in de vorm van een overdachte glasvezelnetwerkstructuur, disjunct uitgebouwd voor de pedagogische en voor de administratieve toepassingen. De computer/leerling-ratio bereikt nog niet het in 2002 vooropgestelde PC/KD-doel van 1 computer per 10 leerlingen, wat de klacht van sommige leraars verklaart dat op piekmomenten de vraag naar accommodatie en beschikbare lokalen het aanbod overstijgt.

De school wenst voor haar leerlingen en personeel een sociale functie te vervullen. De gezonde, lekkere en gevarieerde maaltijden stemmen tot algemene voldoening en dragen tegelijk bij tot aspecten van de gezondheidseducatie van de leerlingen.

Voorbeelden van goede praktijk

- De verzorgde campus.
- De goed uitgebouwde bibliotheek en de nieuwe sporthall.

- De keuze voor vaklokalen met het oog op het optimaal benutten van leermiddelen.
- De aandacht voor gezonde en gevarieerde schoolmaaltijden.

Werkpunten

- Verder investeren in de infrastructuur en in ICT.
- De prefab-paviljoenen door nieuwbouw vervangen.

Veiligheid en welzijn

- ✓ *Het beleid m.b.t. veiligheid en welzijn is overwegend goed. Op het vlak van interne kwaliteitszorg heeft de school initiatieven genomen, maar ze werkt nog niet systematisch, integraal en cyclisch aan gegevensverzameling, gegevensanalyse en kwaliteitsbijsturing.*
- ✓ *De hygiëne en bewoonbaarheid van de lokalen voldoet.*

Organisatie van het welzijnsbeleid

Op het niveau van de scholengemeenschap is er geen coördinerend preventieadviseur, maar de SGE stimuleert wel geregeld overleg tussen de preventieadviseurs. De school investeert in het lokale preventiebeleid: de lokale preventieadviseur heeft voor zijn preventieopdracht ongeveer 80 % van een opdracht wat nagenoeg met de PreBes-richtlijn¹⁵ overeenstemt.

Een risicobeheersingsysteem werd uitgewerkt, maar de relatie tot het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan is weinig dynamisch. De leden van de hiërarchische lijn voeren gedeeltelijk het welzijnsbeleid van het schoolbestuur uit, maar slagen er nog niet in om zwerfvuil en lichte aanzetten van klein vandalisme te voorkomen. Het comité preventie en bescherming op het werk is reglementair samengesteld, maar een betere representativiteit zou de betrokkenheid van het personeel kunnen verhogen. Het comité functioneert conform de regelgeving, hoewel het adviesrecht niet altijd wordt ingevuld. De externe dienst wordt maar gedeeltelijk bij de uitvoering van het preventiebeleid betrokken omdat de factuur hoog oploopt en de theoretische competentie van de preventieadviseur groot is. Zoals hoger vermeld, is de attitude van personeel en leerlingen m.b.t. het naleven van de veiligheids- en welzijnsinstructies nog voor verbetering vatbaar.

Aankoop- en indienststellingsbeleid

De afgelopen schooljaren was de preventieadviseur onvoldoende inhoudelijk betrokken bij het aankoop- en indienststellingsbeleid. Nieuwe buitendeuren die naar binnendraaien zijn daarvan maar een voorbeeld. Veiligheids-, gebruiks- en onderhoudsinstructies werden overal aangebracht en worden doorgaans door het personeel toegepast. Er is nog geen sluitende procedure om apparaten en machines buiten gebruik te stellen.

Leer- en werkomgeving

Op de speelplaats en verbindingsplaatsen bestaat een zeker risico op struikel- en valgevaar. Met betrekking tot het sport- en spelactiviteiten wordt opgemerkt dat het afwateringssysteem van de buitenterreinen niet werkt niet altijd voldoende en de oppervlakte oneffen is.

De school beschikt over twee brandpreventieverslagen (2003 en 2004) die een aantal opmerkingen bevatten, waaraan gefaseerd wordt tegemoet gekomen.

De regelgeving m.b.t. pictogrammen en blusmiddelen wordt nageleefd. Er is een voorbeeldig uitgewerkt evacuatieplan en er wordt jaarlijks minimum een evacuatieoefening georganiseerd met inbegrip van een nauwgezette evaluatie en bijsturing.

¹⁵ PreBes: Koninklijke Vlaamse Vereniging voor Preventie en Bescherming

In het algemeen voldoet de woonbaarheid van de infrastructuur, maar de volgende knelpunten vragen een oplossing: de beschadiging van enkele trapneuzen, de te klein eetruimtes met de te lage plafonds, de slecht geïsoleerde prefab- paviljoenen waardoor de binnentemperatuur in de winter te laag is en in de zomer te hoog en de te kleine overdekte ontspanningsruimtes.

Er is een zeer recent keuringsverslag van de laagspanningsinstallatie dat drie grove inbreuken bevat. Twee inbreuken werden nagenoeg weggewerkt en voor de derde inbreuk wordt eveneens naar een oplossing gezocht. Er is een indienststellingsverslag van de gasinstallatie.

De school beschikt over een inventaris van chemische producten en de zuren, basen en ontvlambare producten bevinden zich in geschikte opslagkasten met lekbeveiliging en ventilatie voor de afvoer van schadelijke dampen. Op nagenoeg alle producten werden etiketten met R- en S-zinnen aangebracht. Het chemisch afval wordt door een erkende firma opgehaald.

De school beschikt niet over een blanco asbestinventaris, maar nam wel maatregelen om het vrijkomen van de aanwezige asbestvezels te voorkomen. Met die procedure verklaarde de arbeidsgeneesheer zich akkoord.

Hygiëne en gezondheid

In het algemeen voldoet de sanitaire infrastructuur niet meer aan de hedendaagse comfortnormen. Bovendien voldoet het aantal toiletten¹⁶ - in verhouding tot het aantal leerlingen - niet (ongeveer 60 tekort) en sommigen zijn evenmin met de nodige toebehoren uitgerust (zie 4.2 Welbevinden van leerlingen en ouders).

In het teken van het produceren en in de handel brengen van voedingsmiddelen stelde het FAVV¹⁷ een aantal inbreuken vast die grotendeels werden weggewerkt. Daardoor voldoet de keuken, waarin de maaltijden - in samenwerking met scolarest - worden bereid, nagenoeg aan de HACCP¹⁸-principes.

De school beschikt over EHBO-ruimte¹⁹ om zieken tijdelijk op te vangen en er is steeds een personeelslid aanwezig die bevoegd is om eerste hulp te verlenen. Het geneesmiddelengebruik en de ongevallen worden geïnventariseerd en geanalyseerd, als gevolg hiervan werd het frequente geneesmiddelengebruik afgebouwd, wat bijdraagt tot de gezondheidsopvoeding van de leerlingen.

Voorbeelden van goede praktijk

- Het evacuatiebeleid en de toepassing ervan.
- De analyse van de inventaris van geneesmiddelengebruik die tot beperking leidde.

Werkpunten

- Voldoen aan alle wettelijke vereisten met betrekking tot het aankoop- en indienststellingsbeleid.
- Overall het risico voor struikel- en valgevaar wegwerken.
- Gevolg geven aan alle opmerkingen in het brandpreventieverslag.
- Dringend alle inbreuken in recent keuringsverslag van de laagspanningsinstallatie wegwerken.
- De woonbaarheid verder optimaliseren.
- In de nodige sanitaire installaties voorzien die aan de huidige comforteisen voldoen.

¹⁶ zie de regelgeving van het ARAB art. 96

¹⁷ Federaal agentschap voor veiligheid van de voedselketen

¹⁸ Hazard analysis critical control points

¹⁹ EHBO: eerste hulp bij ongevallen

3 HOE GOED WERKT DE SCHOOL?

3.1 Vakverslagen

3.1.1 Duits

- ✓ *De leerplandoelstellingen voor Duits worden in de tweede graad niet in voldoende mate gerealiseerd. Deze vaststelling leidt niet tot een gunstig advies beperkt in de tijd omdat het vak Duits deel uitmaakt van het complementair aanbod.*
- ✓ *De leerplandoelstellingen voor Duits worden in de studierichtingen met Moderne talen van de derde graad niet in voldoende mate gerealiseerd. Deze vaststelling leidt tot een gunstig advies beperkt in de tijd.*

Leerplangerichtheid en –realisatie

In de tweede graad stemt het leerstofaanbod niet overeen met de algemene doelstellingen die het leerplan formuleert. Leerplan D/2000/0270 legt de nadruk op de receptieve omgang (luisteren en lezen) met de Duitse taal in een aantal levensechte dagelijkse situaties. Productief taalgebruik (spreken en schrijven) wordt beperkt tot imitatie en grammatica tot een kennismaking en beperkt inzicht in het Duits morfologisch systeem ('Verstehensgrammatik'). Het leerplan stipuleert duidelijk dat "traditionele vormleer op dit niveau uit den boze is en dat de traditionele (meestal invul-) oefeningen nog niet relevant zijn"²⁰. In tegenstrijd met dit leerplanconcept worden de leerlingen van het vierde leerjaar al overstelpt met grammaticale kennis die ze ook moeten toepassen in contextloze oefeningen. Bovendien maakt de controle van die kennis de hoofdmoot uit van de evaluatie (zie Leerlingenevaluatie). De grote hoeveelheid lestijd die besteed wordt aan het spraakkunstonderwijs gaat ten koste van de eigenlijke doelstelling van het leerplan, namelijk de leerlingen zo veel mogelijk met gesproken en geschreven Duits confronteren in een communicatieve context. Bovendien is de behandeling van de grammatica dermate expliciet dat een andere doelstelling van het leerplan (zie voetnoot 20), nl. bronnen (bijv. een grammaticaal compendium) hanteren om morfosyntactische kenmerken te situeren in het geheel van het taalsysteem, niet of nauwelijks gerealiseerd wordt.

In het eerste leerjaar van de derde graad wordt niet uitgegaan van de beginsituatie (zie voetnoot 20) die in leerplan D/2006/0279/030 verwacht wordt en wordt op dezelfde expliciete wijze voortgebouwd op de kennis van het Duits morfologisch systeem, met veronachtzaming van de communicatieve doelstellingen die het leerplan voorschrijft. Leerlingen die dan instromen met een beginsituatie die overeenstemt met het leerplan hebben dan een andere voorkennis en worden benadeeld. Vanaf het tweede leerjaar van de derde graad wordt plots het geweer van schouder veranderd en krijgen de leerlingen een leerstofaanbod voorgeschoteld dat beter op de leerplandoelstellingen aansluit, maar waarvoor ze in de voorafgaande leerjaren niet werden voorbereid. Lees- en luistermateriaal zijn dan van een niveau dat niet overeenstemt met de beheersingsgraad van de leerlingen op het vlak van het receptief taalgebruik. In III,1 wordt een deel van de vaardigheidsdoelstellingen van het leerplan – maar lang niet in voldoende mate – gerealiseerd via een uurtje Seminarie in het complementair gedeelte. Dit is echter niet het geval in de Economie-Moderne talen, waar de leerlingen slechts twee uur Duits in hun lessentabel hebben, zodat daar die doelstellingen helemaal niet aan bod komen.

Grammaticale elementen vormen de leidraad van de leergang, wat leidt tot een tijdsbesteding die de realisatie van de doelstellingen m.b.t. de vaardigheden hypothekeert. De plotse ommezwaai in III,2 kan deze situatie niet rechtzetten, omdat er geen taxonomische opbouw is. Dit geldt ook voor de woordenschatuitbreiding die niet gedoseerd is en niet gebeurt op basis van een efficiënte selectie. Er wordt niet precies afgebakend wat behoort tot de Verstehens- en Verwendungsgrammatik. Bovendien speelt het Nederlands nog een prominente rol bij de woordenschatverwerving. Tweetalige woordenlijsten en frequente vertaal oefeningen zijn daarvoor illustratief. Voor Landeskunde is er voldoende aandacht, maar de invulling (en evaluatie) ervan is doorgaans sterk cognitief.

²⁰ Leerplan D/2000/0270, p. 11.

Aan de basis van de onvoldoende leerplanrealisatie ligt een gebrekkige kennis van de leerplannen en het ontbreken van verticale cohesie. De samenhang wordt o.m. verstoord door het gebruik van verschillende leermethodes binnen dezelfde graad. Deze handicap wordt niet gecompenseerd door formele afspraken binnen de vakgroep. De leraren voelen zich niet als groep verantwoordelijk voor het curriculum en varen een individualistische koers. Het onsamenhangend curriculum is daar een rechtstreeks gevolg van.

Klasoverstijgende activiteiten (bijv. excursie naar Aachen) bieden wel een meerwaarde, te meer daar ze in het onderwijsproces geïntegreerd worden. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de informatie- en communicatietechnologie, al is de toegankelijkheid van de ICT-infrastructuur niet altijd evident. De materiële omkadering van het vak is overigens weinig riant.

Leerlingenbegeleiding

De gemoedelijke omgang met de leerlingen resulteert in een positief leerklimaat, dat echter niet optimaal benut wordt om de communicatieve doelstellingen van de leerplannen te realiseren. Daarvoor zijn de gebruikte werkvormen te statisch. De lessen verlopen doorgaans frontaal met een leerlingenactiviteit die zich beperkt tot het geven van korte antwoorden of het maken van sterk gestuurde oefentypes.

Op het vlak van studiebegeleiding en remediëring zijn de inspanningen leraargebonden. Grote overhoringen worden doorgaans gevolgd door een foutenanalyse. De agenda's worden niet door alle leraren aangewend als instrument voor studieplanning. Soms wordt het lesonderwerp enkel aangegeven met een numerieke verwijzing naar het leerboek. De beginsituatie van neveninstromers in III,1 wordt niet in kaart gebracht, hoewel de voorkennis sterk kan verschillen, zeker in het licht van de leerplanrealisatie in de tweede graad, die sterk afwijkt van wat in het leerplan gevraagd wordt.

Leerlingenevaluatie

De leerlingenevaluatie is onduidelijk. De leraren hebben zelf geen zicht op de verhouding tussen kennis en vaardigheden in hun evaluatie. Er zijn geen afspraken over de puntenstructuur en de puntenverdeling is dan ook sterk verschillend. Een moeizame reconstructie van de evaluatiegegevens bracht wel aan het licht dat de evaluatie over het algemeen niet overeenstemt met het leerplanconcept. De evaluatie weerspiegelt immers niet het gewicht dat in de leerplannen aan de verschillende componenten wordt toegekend. In het puntentotaal overweegt de toetsing van kenniselementen en worden sommige vaardigheden ondergewaardeerd. Dat dit ook in de tweede graad het geval is, legt een manifeste negatie van het leerplanconcept bloot: daar ligt immers de nadruk op receptief taalgebruik en wordt grammatica beperkt tot Verstehensgrammatik.

Lezen is de enige vaardigheid, die op een aanvaardbaar gewicht kan rekenen in de evaluatie. Sommige leraren zorgen daar voor een goede tekstvariatie. De luistervaardigheid van de leerlingen wordt evenwel veel te zelden getoetst. Ook de productieve vaardigheden zijn ondervertegenwoordigd in de evaluatiepraktijk, zodat een niet onaanzienlijk aantal leerplandoelstellingen niet geëvalueerd worden.

De evaluatie van grammatica en woordenschat gebeurt bijna uitsluitend aan de hand van contextloze oefeningen, die ver afstaan van de communicatieve doelstellingen van de leerplannen. Bij sommige leraren zijn vertalingen de meest gebruikte toetsvorm. De vraagstelling over Landeskunde is niet zelden zuiver gericht op reproductie van feitenkennis.

Werkpunten

- De onderwijs- en evaluatiepraktijk in de tweede graad in overeenstemming brengen met het leerplan.
- De leerplandoelstellingen in de derde graad realiseren volgens een verticaal opgebouwd curriculum dat aansluit bij het leerplan.
- De evaluatie gelijkgerichter en transparanter maken.
- Werkvormen hanteren die de realisatie van de leerplannen in de hand werken.

3.1.2 Engels

✓ *De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd.*

Leerplangerichtheid en -realisatie

Het curriculum voor Engels wordt gerealiseerd via een leerstofaanbod dat sterk gefragmenteerd is, omdat het opgebouwd is op basis van horizontale samenwerking per leerjaar zonder dat de verticaliteit bewaakt wordt. Dit resulteert in een leerplanrealisatie die qua vaardigheidsgerichtheid zeer leerjaargebonden is. In de eerste graad benadert het vaardigheidsgehalte van het leerstofaanbod de doelstellingen van het leerplan, al is er nog een groeimarge. In de tweede graad neigt het leerstofaanbod in het tweede leerjaar meer naar een kennisgerichte invulling. In de derde graad staat de leerstof van het tweede leerjaar dichter bij wat het leerplan verwacht dan in het eerste leerjaar. Als de balans opgemaakt wordt van het leerstofaanbod binnen de graad – rekening houdend met de leerjaargebonden verschillen – blijkt de leerplanrealisatie voldoende, zij het met een te minimale invulling van een aantal vaardigheidsdoelstellingen.

Over het algemeen worden doelstellingen prioritair gesteld die gericht zijn op de kenniscomponenten van de leerplannen. Dit blijkt o.m. uit de agendanotities die overwegend verwijzen naar grammaticale leerstofelementen, uit de bijgewoonde lessen waarvan de meerderheid een spraakkunstig onderwerp behandelde en uit de evaluatie (zie leerlingenevaluatie). Deze prioriteit leidt tot een tijdsbesteding die minder ruimte laat voor communicatief vaardigheidsonderwijs. Het beste evenwicht wordt bereikt in III,2 op basis van een geïntegreerd leerstofpakket.

De luistervaardigheid komt over het algemeen te weinig aan bod, al werken sommige leraren af en toe met authentiek luistermateriaal zoals feuilletonfragmenten en songs. Het luisteraanbod bestrijkt echter een te beperkte waaier van tekstsoorten. Bij de verwerking ervan gaat te weinig aandacht naar de strategieën die in de eindtermen voor deze vaardigheid gedefinieerd zijn. Dit geldt ook voor de leesvaardigheid, al komt die meer aan bod, zij het niet in alle leerjaren met een gevarieerd tekstaanbod.

Op het vlak van de productieve vaardigheden is de leerplanrealisatie te minimalistisch zowel wat het bereik als het nagestreefde niveau betreft. De taaltaken zijn te weinig afgestemd op de tekstsoorten die in de eindtermen zijn opgenomen en de eisen die aan beide vaardigheden gesteld worden, zijn over de graden heen onvoldoende taxonomisch opgebouwd. Indien er parameters gebruikt worden (bijv. voor spreken), zijn ze zeer algemeen en worden ze niet gegradeerd naarmate het curriculum vordert. Door de vlakke opbouw dreigt het niveau van de leerlingen te stagneren. Voor de schrijfvaardigheid blijken niet alle leraren een duidelijke notie te hebben wat in de leerplannen met deze vaardigheid bedoeld wordt. Sommige leraren beschouwen het maken van schriftelijke oefeningen of vertalingen als volwaardige schrijftaken.

De in de leerplannen gevraagde integratie van kennis en vaardigheden wordt zelden gerealiseerd, o.m. omdat grammatica op een overwegend expliciete manier wordt aangebracht. Het abstracte theorie-plus-oefeningenmodel overheerst: de grammaticale regel wordt - los van enige functionele context - toegelicht, daarna moeten de leerlingen deze regel toepassen in sterk gestuurde vormgerichte oefeningen en dan wordt ervan uitgegaan dat de aangeleerde grammaticale structuur spontaan zal opduiken in de taalproductie van de leerlingen. De leerlingen krijgen te zelden de kans om de opgedane kennis om te zetten in vaardigheid door ze toe te passen in communicatieve contexten.

Nieuwe woordenschat wordt overwegend incidenteel aangebracht naar aanleiding van behandelde teksten, maar sommige leraren werken ook aan woordenschatuitbreiding op basis van een systematische behandeling van woordvelden. Daarbij wordt doorgaans wel vergeten om ze in te oefenen in betekenisvolle contexten. Over de graden heen ontbreekt ook een cyclische opbouw van de woordenschatkennis. Over het algemeen is er te weinig doelgerichte aandacht voor woordleerstrategieën die voor de leerlingen belangrijk zijn om op eigen kracht de woordkennis uit te breiden.

Wat de kennismaking met de Engelstalige literatuur in de derde graad betreft, overweegt de historisch-biografische invalshoek, al gebruiken sommige leraren toch literaire teksten om motiverende en boeiende stof te leveren voor vaardigheidsgerichte opdrachten. Over het algemeen is de verwerking van literaire teksten te weinig tekstervarend. De vraag naar de persoonlijke mening van de leerling (zo die al gesteld wordt) wordt uitgesteld tot het einde, nadat alles over de tekst en zijn context is verteld. De verwerking van huislectuur is over het algemeen traditioneel schools, al koppelen enkele leraren creatieve opdrachten aan het boekverslag.

Er is voldoende aandacht voor de socio-culturele component, maar de invulling ervan is overwegend gericht op encyclopedische kennis (losstaande feiten en weetjes). De integratie van deze kennis in het vaardigheidsonderwijs is leraargebonden.

Twee factoren liggen aan de basis van de tekorten in de leerplanrealisatie: de geringe leerplangerichtheid en de quasi afwezigheid van verticale samenhang. Bij de planning van de leerstof is het leerboek doorgaans richtinggevend. Leerinhouden worden opgesomd – al dan niet gerubriceerd per leerplancomponent – zonder koppeling aan de leerplandoelstellingen. In de derde graad (met name in het tweede leerjaar) worden de leerinhouden geordend per doelstelling/eindterm, al is de koppeling niet altijd even accuraat. Dit voorbeeld kan de aanzet zijn voor een meer leerplangerichte planning.

Het vakoverleg is horizontaal per leerjaar gestructureerd en leidt tot een curriculum dat verticaal überhaupt niet samenhangt, met de onvermijdelijke overlappingsen en hiaten in de leerplanrealisatie tot gevolg. De complexe leerboeksituatie (drie verschillende leerboeken en eigen cursussen) bevordert evenmin de verticale samenhang, temeer daar die niet gecompenseerd wordt door formele afspraken over de graden heen. De vakgroepwerking is inhoudelijk niet diepgaand genoeg om het individualisme te overstijgen en een samenhangend curriculum te garanderen.

Ondanks het grotere leerplanbewustzijn in de derde graad (vooral dan in het tweede leerjaar) is nog niet begonnen met een denkoefening over de realisatie van de specifieke eindtermen, die sedert 2006 in de leerplannen opgenomen zijn. Met de collega's van de andere vreemde talen werd nog niet overlegd over een mogelijke verdeling van de SET²¹ in de pool Moderne talen.

Het aantal klasoverstijgende activiteiten in het kader van het vak Engels is veeleer beperkt, maar de enkele die er zijn (bijv. de Londenreis) worden zinvol in het onderwijsleerproces geïntegreerd en dragen bij tot de brede vorming van de leerlingen. De soms grote lesgroepen vormen een hinderpaal voor de realisatie van de communicatieve doelstellingen van de leerplannen. De materiële omkadering is weinig riant. Sommige lokalen nopen door hun smalte tot een 'bus'-opstelling, die weinig ruimte biedt voor een communicatieve setting. De beperkte toegankelijkheid van de ICT-infrastructuur verhindert een intensieve integratie van dit medium in het talenonderwijs, al proberen sommige leraren optimaal gebruik te maken van deze technologie. Minder ICT-vaardige leraren verschuilen zich echter achter deze beperking. Wel kan de school prat gaan op een bibliotheek met een ruim aanbod aan graded readers.

Leerlingenbegeleiding

De leraren streven een goede groeps- en resultaatsgerichte werksfeer binnen de lessen na. Zij hanteren directe instructie en klasmanagement adequaat. Zij zijn bedreven in onderwijsleergesprekken, die door een adequate vraagstelling een behoorlijk rendement hebben. Dit zou kunnen resulteren in een actieve betrokkenheid van alle leerlingen, mocht de vakdidactische aanpak niet overwegend op frontaal onderwijs gericht zijn. Nu zijn werkvormen die communicatief onderwijs ondersteunen, nog veeleer schaars in de onderwijspraktijk. Het merendeel van de lessen wordt gestuurd door het leerboek met een veeleer stereotiep lesbeeld tot gevolg: na een korte klassikale instructie worden opgaven uit het leer- of werkboek schriftelijk opgelost, die naderhand klassikaal verbeterd worden. De leerlingenactiviteit blijft doorgaans beperkt tot dat ene zinnetje of woordje als hij aan de beurt is. De meeste leraren wagen zich niet aan het loslaten van de structuur van een veilige frontale setting. Als zij toch een activerender didactiek hanteren, blijkt dat zij niet altijd de techniek in de vingers hebben om die optimaal te laten renderen. In de derde graad werden wel voorbeelden waargenomen van degelijk

²¹ Leerplan D2006/0279/041, p. 112.

interactief onderwijs. Het wekt dan ook geen verbazing dat daar de leerplanrealisatie het best aansluit bij het communicatief onderwijs dat het leerplan beoogt.

De studiebegeleiding is het duidelijkst aanwezig in de eerste graad o.m. onder de vorm van een afsprakenblad. De agenda's bieden doorgaans een degelijke ondersteuning voor het leerproces door een precieze omschrijving van het lesonderwerp, al zijn de agendanotities bij sommige leraren nog beperkt tot een numerieke verwijzing naar het leerboek. In het tweede leerjaar van de derde graad krijgen de leerlingen verzorgde cursussen, al vertonen ze leraargebonden verschillen wat de overzichtelijkheid ervan betreft.

De verbetering van toetsen worden aangewend om remediërend op te treden. Grote overhoringen geven doorgaans aanleiding tot een uitgebreide foutenanalyse, wat echter gezien het overwegend kennisgericht karakter ervan, weer leidt tot het gebruik van lestijd voor grammaticale thema's.

Leerlingenevaluatie

Binnen het complex docimologisch systeem van de school met proefwerken, grote en kleine overhoringen heeft de vakgroep nog geen transparantie weten te scheppen m.b.t. de verhouding kennis/vaardigheden en vaardigheden onderling. Dit heeft grotendeels te maken met het ontbreken van formele afspraken over het gewicht van de verschillende leerplanonderdelen, wat leidt tot een onduidelijke en ongelijkgerichte evaluatiepraktijk. Is de puntenstructuur dan sterk leraar- en/of leerjaargebonden, toch heeft de evaluatie één gemeenschappelijk kenmerk: kennis overweegt in de totaliteit, wat in tegenstrijd is met de prominente plaats die de vaardigheden wordt toegekend in de leerplannen. Voor de proefwerken reserveren sommige leraren meer dan de helft van de punten voor de toetsing van grammatica en woordenschat. Grote overhoringen toetsen meestal enkel kennis en lezen, en de meerderheid van de kleine overhoringen handelt over een grammaticaal of lexicaal onderwerp. Zo levert de evaluatiepraktijk een beeld op dat een omgekeerde verhouding weerspiegelt in vergelijking met het gewicht dat in de leerplannen aan de verschillende componenten wordt toegekend. In de derde graad is die verhouding evenwichtiger.

Sommige vaardigheden (bijv. luistervaardigheid) komen zelden aan bod of worden geëvalueerd aan de hand van taken die niet afgestemd zijn op de tekstsoorten die de leerplannen voorschrijven (bijv. voor spreken en schrijven). De leesvaardigheid wordt over het algemeen wel voldoende geëvalueerd aan de hand van gevarieerd tekstmateriaal.

Grammatica en woordenschat worden overwegend getest aan de hand van contextloze oefentypes buiten elk communicatief kader. Vertalingen zijn nog een frequent voorkomende oefenvorm: daarbij worden vaak zinnen geforceerd in functie van het testen van grammaticale en lexicale uitzonderingen. De evaluatie van literatuur en de socioculturele component heeft doorgaans een sterk reproductief karakter. In de derde graad streven sommige leraren in de evaluatie een betere integratie van kennis en vaardigheden na.

De gebruikte toetsmethodes zijn over het algemeen traditioneel. Leerlingen worden zelden betrokken bij de evaluatie aan de hand van zelf- of peerevaluatie. Vakspecifieke attitudes worden niet opgenomen in de evaluatie. De rapportering gebeurt overwegend cijfermatig.

Voorbeelden van goede praktijk

- Het benutten van de goed uitgeruste bibliotheek.
- De leerplangerichte planningsdocumenten in III,2.

Werkpunten

- Het curriculum verticaal opbouwen op basis van grondige leerplanstudie.
- Een beter evenwicht realiseren tussen kennis en vaardigheden.
- Werk maken van de realisatie van de specifieke eindtermen.
- De evaluatie transparanter en gelijkgericht maken.

- Werkvormen hanteren die de realisatie van de leerplannen in de hand werken.

3.1.3 Esthetica

✓ *De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd.*

Leerplangerichtheid en –realisatie

Gesprekken met leraren, lesobservaties en documentenstudie maken duidelijk dat de vakwerkgroep goed op de hoogte is van het concept van het nieuwe leerplan voor esthetica. Vanuit deze studie is bewust gekozen om voldoende belang te hechten aan een chronologische behandeling van de leerstof, maar in combinatie met het geregeld inbouwen van een thematische invalshoek en/of het focussen op kunst en actualiteit. Lesobservaties en documentenstudie tonen aan dat deze mogelijke strategie bij de leerplanbehandeling t.a.v. de leerlingenpopulatie verantwoord is. Ook de verdeling van de leerstof over de twee leerjaren van de derde graad is goed.

Bij de leerplanrealisatie is de aandacht voor de diverse talen van de kunst vrij evenwichtig uitgebouwd. Vanuit een bekommernis om leerlingen inzicht te bieden in de evolutie van de kunst (historisch perspectief) wordt gevarieerd aandacht besteed aan mijlpalen uit de muziek- en beeldtaal.

Deze referentiepunten zijn over het algemeen goed gekozen en worden op een gedoseerde manier uitgewerkt. Het is ook een pluspunt dat, waar de kans zich voordoet, de chronologie even wordt verlaten om een interessante link naar kunstactualiteit te maken. De ingezette kijk- en luister-voorbeelden zijn representatief en de weergave is kwalitatief. Het verdient aanbeveling om collegiaal te zoeken hoe binnen het geheel van het kwaliteitsvol estheticaonderwijs film een sterkere invulling kan krijgen.

De extramurale activiteiten die aan de esthetica's zijn gerelateerd, versterken de leerplanrealisatie. De collectieve, maar vooral individuele confrontatie met kunst is immers een kernopdracht van het estheticaonderwijs.

In de gevolgde lessen werden geregeld interessante onderwijsleergesprekken opgebouwd waarbij ook voldoende aandacht gaat naar herhaling van reeds verworven kennis/inzichten. Het is een uitdaging om leerlingen vaardiger te maken in het verwoorden van hun ervaringen bij de omgang met kunst. De uitbouw van deze leerlijn verdient meer plaats en kan best gebeuren via collegiaal overleg met de vakwerkgroepen muzikale – en plastische opvoeding.

Het *estheticalokaal* is goed uitgebouwd en voorziet in de minimale materiële vereisten. De aankleding van het leslokaal is voldoende uitnodigend. De ict-implementatie is een feit en biedt zeker nog perspectieven bij de verdere uitbouw van dit vakonderwijs. In dialoog met de schoolleiding dienen er wel afspraken gemaakt over de aankoop van interessante educatieve software voor esthetica.

De *vakgroepwerking* voor esthetica steunt op een stevig collegiaal draagvlak en biedt ruimte voor formeel en heel wat informeel contact. Ongetwijfeld versterkt de bezieling van de leraren voor uiteenlopende kunst disciplines de missie van het estheticaonderwijs. Het is ook fijn dat de leraren zich engageren t.a.v. sommige initiatieven die kaderen in het hele opvoedingsproject van de school.

Leerlingenbegeleiding

Uit de gevolgde lessen, maar ook uit gesprekken blijkt dat de leerlingen over het algemeen met belangstelling de esthetica's volgen. De gedoseerde lesopbouw bevordert dit gegeven en er kan terecht over een aangenaam leerklimaat gesproken worden.

De inspanningen aangaande leren leren zijn behoorlijk. Dit uit zich ondermeer in de kans tot trainen in zelfstandig noteren, maar wel steeds aan de hand van duidelijk geprojecteerde lesschema's. De lesnotities voor de leerlingen zijn goed, maar vertonen leraargebonden verschillen m.b.t. ondersteuning bij leren leren (bijvoorbeeld een gebruiksvriendelijke opmaak).

Meer aandacht voor spreken over kunst zal de spreekkansen voor leerlingen verhogen. Lesobservaties tonen aan dat zeker voldoende spreekdurf en interesse voor een krachtige omgang met de Nederlandse

taal aanwezig is. Het estheticaonderwijs neemt duidelijk een mooie en waardevolle plaats in binnen de brede en harmonische vorming van de leerlingen van de derde graad.

Leerlingenevaluatie

De organisatie van de evaluatie voor esthetica berust op een structuur die op schoolniveau is vastgelegd. Een en ander wijst erop dat deze structuur t.a.v. een kunstzinnig vak met een lesuur niet optimaal is. Het verdient aanbeveling om via collegiaal overleg tussen de vakwerkgroep en de schoolleiding te zoeken naar een evaluatie die alle kansen biedt om het vakkenonderwijs kwaliteitsvol te evalueren en die het leerproces optimaal ondersteunt.

De voorgelegde evaluatiedocumenten zijn degelijk naar inhoud en opmaak. De evaluatie sluit goed aan bij het gegeven estheticaonderwijs en respecteert een evenwichtige benadering van de verschillende kunstdisciplines. De correcties zijn nauwkeurig en de resultaten van de leerlingen zijn over het algemeen goed.

Voorbeelden van goede praktijk

- De invulling en de resultaten van het estheticaonderwijs.
- De extramurale activiteiten in relatie tot het estheticaonderwijs.
- De leerlingenbegeleiding binnen de lessen esthetica.
- De collegialiteit binnen de vakwerkgroep.

Werkpunten

- Spreken over kunst (verwoorden) uitdrukkelijker gestalte geven.
- Een wisselwerking tussen de kunstzinnige vakwerkgroepen op het getouw zetten.
- In overleg met de schoolleiding zoeken naar een evaluatie in dienst van het leerproces voor esthetica.

3.1.4 Muzikale opvoeding

- ✓ *De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd in alle structuuronderdelen in de eerste graad A-stroom.*
- ✓ *De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd in alle structuuronderdelen in de tweede graad ASO.*

Leerplangerichtheid en –realisatie

Het geheel van de muzikale opvoeding wordt binnen de *eerste graad* sterk gedragen door stevig collegiaal overleg dat niet alleen resulteert in een degelijke planning, maar ook in een behoorlijke uitvoering ervan. In de *tweede graad* (II,2) heeft de muzikale opvoeding een meer geïsoleerde plaats omdat de kans tot een interessante brugfunctie van muzikale opvoeding in de eerste graad naar esthetica in de derde graad nog onvoldoende is bestudeerd en uitgewerkt.

Ook in II,2 getuigt de jaarplanning nog niet van diepgaande leerplanstudie. Er is wel een opsomming en afwisseling van diverse lesonderwerpen, maar het geheel kan veel winnen aan structuur en logische opbouw.

De diverse muzikale omgangsvormen zoals vastgelegd in de leerdoelen en leerinhouden van het vigerend leerplan voor de *eerste graad* komen aan bod. Een aantal kan evenwel meer verdiepend worden uitgewerkt. Tijdens de gevolgde lessen is vastgesteld dat er m.b.t. het zingen aandacht wordt besteed aan de kern van het musiceren op school met name het plezier bij het zingen in groep. Bij het zingen is er aandacht voor een juiste houding en een goede ademhaling. Deze aandachtspunten worden

nu best uitgebreid tot een meer volledige stemopwarming (inzingen) via allerlei vocale spelvormen in functie van de gekozen liederen. Er is immers bij de leerlingen heel wat creativiteit aanwezig die deze vocale muziekpraxis alleen maar kan bevorderen. Het voorgelegde liedrepertorium is behoorlijk, maar kan nog winnen aan variatie en uitdaging. Zowel de inspanningen als de resultaten bij het zingen in canon zijn goed. In de *tweede graad* is het voorgelegde liedrepertorium beperkt naar aantal en variatie. De criteria voor selectie/samenstelling van een vocaal repertorium (cfr. leerplan) worden nog niet sterk genoeg aangewend.

In *beide graden* dient het instrumentaal musiceren geoptimaliseerd te worden. Het spelen van muziek biedt ondermeer onvoldoende uitdaging omdat het zich veelal beperkt tot enkele elementaire percussiepartijen die al of niet als begeleiding worden ingezet. Bij de verkenning van de elementaire muziektaal (eenvoudige ritmes, notenbeelden en melodische structuren) ontbreekt vooralsnog de dynamische wisselwerking om het decoderen van muziektaal dadelijk aan het musiceren te koppelen.

De uitdaging bestaat er in om via adequate leerlijnen m.b.t. de muziektaal (ritme, melodie en – in mindere mate - harmonie) een gevarieerd en goed gedoseerd instrumentaal repertorium samen te stellen dat sterk op de verschillende doelgroepen is afgestemd. Het behoort tot de kern van beide leerplannen om de muziekgamma steeds en onmiddellijk in dienst van het musiceren (muzikale vaardigheden) te stellen.

Meer uitdaging bij het instrumentaal musiceren dient samen te gaan met de verdere uitbouw van een gevarieerd instrumentarium zodat het spelen in variabele/flexibele bezetting een constante wordt. De combinatie van een akoestisch (percussie en beperkt orffinstrumentarium) en elektronisch instrumentarium gekoppeld aan de nodige hard- en software is zeker de meest interessante. In de finale fase van de uitbouw van een tweede muzieklokaal is diepgaand overleg over dit item cruciaal.

Bij het musiceren is de kans tot adaptief onderwijs nog niet uitgewerkt. Het is duidelijk dat alle leerlingen die reeds een instrument bespelen uitdrukkelijk op hun instrumentaal niveau aangesproken dienen te worden. Mits een goede planning en voorbereiding ontstaat op deze manier een waaier aan mogelijkheden tot dynamisch musiceren. Vanuit deze aanpak kunnen ook de leerdoelen m.b.t. ontwerpen van muziek, improviseren en elementair componeren een krachtiger invulling krijgen.

Aangaande het luisteren naar muziek worden in *beide graden* voldoende inspanningen geleverd m.b.t. de genre-vrije benadering. Deze brede verkenning en oriëntering is ook goed gespreid binnen elk leerjaar. Het inbouwen van lesmomenten m.b.t. de akoestische ecologie, overwegend in de *tweede graad*, is waardevol en biedt ondermeer een stevig item bij de nodige uitbouw van een krachtige vakwerkgroep over de graden heen (verticaal).

Ook het spreken over muziek is een stevig onderwerp voor de vakwerkgroep. De leerdoelen m.b.t. het verwoorden worden in *beide graden* wel aangetoetst, maar vertrekken nog niet vanuit een duidelijke leerlijn. Dit maakt dat de leerlingen bij het spreken nog niet vertrouwd zijn met het gebruik van zowel een eenvoudig (muziektechnisch) woordpakket als met een vocabularium dat algemeen bij het spreken over kunst inzetbaar is. Nochtans maken lesobservaties en gesprekken met leerlingen duidelijk dat deze mogelijkheden beslist aanwezig zijn.

Het *muzieklokaal* is ruim en biedt veel mogelijkheden tot gevarieerde werkvormen. Het is een interessante ruimte om het musiceren krachtig uit te werken. De minimale materiële vereisten zijn aanwezig, maar de videoapparatuur is heel onpraktisch opgesteld. De akoestiek van het lokaal is nog niet optimaal. Ongetwijfeld zal de organisatie van de muzieklessen op schoolniveau heel wat vlotter lopen wanneer het tweede muzieklokaal in gebruik wordt genomen.

De omgang met het algemeen Nederlands als spreektaal varieert leraargebonden van behoorlijk tot bijzonder goed.

De participatie aan *vakgerichte nascholing* gebeurt, maar het aanbod is veeleer beperkt en sluit soms nauwelijks aan op de onderwijspraktijk.

De *vakgroepwerking* is kwaliteitsvol binnen de eerste graad (horizontaal). Dit dient nu verder aangezwengeld tot een interessante verticale vakgroepwerking zodat het hele muziekonderwijs vanuit een breder collegiaal vakoverleg verder kan uitgebouwd worden.

Leerlingenbegeleiding

De leerlingen volgen de lessen muzikale opvoeding over het algemeen graag en met interesse en er is duidelijk een aangenaam leerklimaat aanwezig. De verschillende bouwstenen binnen eenzelfde muzikales zorgen voor variatie en focussen afwisselend op diverse muzikale omgangsvormen. Het geregeld voorzien van kleine groepsopdrachten is een pluspunt. Uit lesobservaties en studie van documenten blijkt dat er in de eerste graad aandacht gaat naar aspecten van leren leren. Het cursusmateriaal van de *eerste graad* is ook behoorlijk naar inhoud en opmaak. Het lesmateriaal voor de *tweede graad* dient krachtiger uitgewerkt. Het voorgelegde materiaal is een verzameling van diverse kopieën die niet gescreend zijn op nauwkeurigheid. Sommige teksten zijn niet alleen naar inhoud/correctheid bedenkelijk, maar veelal ook niet in een behoorlijke instructietaal geschreven. Deze lesnotities bieden uiteraard geen ondersteuning naar leren leren.

Onderwijs op maat van de individuele leerling (adaptief onderwijs) verdient in *beide graden* een veel krachtiger invulling (cfr. supra voor toepassing bij de muziekpraxis). Collegiaal studiewerk binnen de verticale vakwerkgroep zal duidelijk maken dat alle leerdoelen van beide leerplannen heel wat kansen bieden tot een interessante adaptieve benadering.

De schoolagenda brengt in alle leerjaren een vrij stipte opsomming van de behandelde leerstof en het afsprakenblad voor de lessen muzikale opvoeding is een positief punt binnen de leerlingenbegeleiding. Gesprekken en documentenstudie etaleren tenslotte dat het muziekonderwijs bijdraagt tot de brede en harmonische vorming van de leerlingen op schoolniveau. Het is positief dat de leraren muziek participeren aan heel wat vakoverstijgende initiatieven, maar evenzeer dat collegae van andere vakken ook hun muzikale talenten inzetten bij het aanbod van gevarieerde muzikale activiteiten op schoolniveau. De wisselwerking tussen het vakkenonderwijs en deze hoekstenen van het opvoedingsproject dragen aanzienlijk bij tot een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding.

Leerlingenevaluatie

De organisatie van de evaluatie berust op een structuur die op schoolniveau is vastgelegd. Deze is t.a.v. het toetsen van muzikale vaardigheden niet optimaal. In de tweede graad (cfr. leerlingenbegeleiding) kunnen de voorgelegde lesnotities de evaluatie meer ondersteunen (leren leren). Documentenstudie toont verder aan dat de evaluatie behoorlijk aansluit bij het gegeven muziekonderwijs. De voorgelegde proefwerken zijn zowel naar inhoud als opmaak vrij goed en de correcties zijn zorgvuldig. In een aantal gevallen is de vraagstelling niet eenduidig. Het is een pluspunt dat heel wat vragen vertrekken vanuit 'klinkende' muziek, maar de organisatie van de evaluatie hypothekeert een sterkere uitwerking van dit gegeven. Het verdient aanbeveling om in dialoog met de schoolleiding hiervoor naar een oplossing te zoeken.

De resultaten voor muzikale opvoeding zijn behoorlijk en geven een goed beeld van het huidig muziekonderwijs op de school. Een degelijke uitbouw van de muziekpraxis zal nieuwe en interessante criteria aanreiken t.a.v. de leerlingenevaluatie voor het geheel van de muzikale opvoeding.

Voorbeelden van goede praktijk

- De participatie van muzikale opvoeding aan de brede en harmonische vorming op schoolniveau.
- Het leerklimaat in de gevolgde lessen.
- De collegialiteit van de leraren.

Werkpunten

- De muziekpraxis krachtiger invullen via duidelijke leerlijnen.
- Adaptief onderwijs gestalte geven.
- In de tweede graad het muziekonderwijs verstevigen via leerplanstudie, degelijke planning en kwaliteitsvolle lesnotities.
- In dialoog met de schoolleiding verder bouwen aan een dynamische verticale vakgroepwerking.

- In dialoog met de schoolleiding de organisatie van de evaluatie beter afstemmen op de specificiteit van muzikale opvoeding.

3.1.5 Natuurwetenschappelijke vakken

- ✓ *De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd voor biologie in de eerste graad A-stroom.*
- ✓ *De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd voor wetenschappelijk werk in de eerste graad A-stroom.*
- ✓ *De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd voor natuurwetenschappen in de derde graad ASO.*
- ✓ *De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd voor fysica in de tweede en de derde graad ASO.*

Leerplangerichtheid en –realisatie

De leerplandoelstellingen voor het vak *biologie* worden in de *eerste graad A-stroom* prima gerealiseerd. De leerinhouden worden op een levensechte en boeiende manier aangebracht en op een gepaste manier ondersteund door didactisch materiaal. Dit bevordert zowel de begripsvorming bij de leerlingen als hun motivatie voor het vak. Er is voldoende aandacht voor microscopie en veldbiologie en er worden dissecties uitgevoerd. De biotoopstudie wordt degelijk voorbereid en grondig uitgewerkt. Er wordt ingespeeld op de belangstelling en de capaciteiten van de leerlingen onder meer door het aanbieden van uitbreidingsleerstof. Tijdens de bijgewoonde lessen kon een meer dan behoorlijke basiskennis bij de leerlingen worden vastgesteld. Wel verhinderen de meestal grote klasgroepen een lespraktijk die nog sterker is gebaseerd op leerlingexperimenten en -activiteiten. Bovendien kunnen de klasgroepen met twee lestijden biologie per week slechts voor de helft van de tijd gebruik maken van het vaklokaal.

De leerplandoelstellingen voor het vak *wetenschappelijk werk* in de *eerste graad A-stroom* worden op een degelijk niveau gerealiseerd. Zowel de leerinhouden over elektriciteit als over meten, stoffen en krachten werden vorig schooljaar met voldoende diepgang aangebracht. Dit schooljaar werd in het kader van het nieuwe leerplan (2006/0279/015) een samenwerking opgestart met het vak SEI²². De gekozen projecten ‘muziek’ en ‘sport’ worden vanuit de vakspecifieke invalshoeken terzelfdertijd in de lessen SEI en wetenschappelijk werk behandeld. De zelfwerkzaamheid van de leerlingen wordt gestimuleerd door hen geregeld en in kleine groepjes experimenten te laten uitvoeren. Tijdens de bijgewoonde lessen gaven de leerlingen blijk van een behoorlijke experimenteervaardigheid, gebaseerd op een goede kennis van de onderliggende concepten en begrippen.

Voor het vak *natuurwetenschappen* in de *derde graad* wordt leerplangericht gewerkt. De leerinhouden biologie, chemie en fysica worden geïntegreerd en in maatschappelijke contexten aangeboden. De lessen zijn gericht op het bevorderen van wetenschappelijke geletterdheid en de vele verwijzingen naar leefwereld en samenleving wakkeren de motivatie van de leerlingen aan. De lessen worden ondersteund door didactische leermiddelen en het adequaat aanwenden van multimedia. Er is evenwel nog niet voldoende aandacht voor het uitvoeren van leerlingexperimenten. Daar men werkt op basis van een graadlerplan, kan men het opgelegde aantal experimenten - in samenhang met de leerinhouden - vrij verdelen over de twee leerjaren, maar dient men wel tot het minimaal verplichte aantal experimenten te komen. Hieraan werd in het voorbije schooljaar slechts voor 2/3 voldaan. Mits bijsturing van de planning voor dit schooljaar kan dit tekort nog worden weggewerkt. Tot nog toe waren ook de eisen m.b.t. verslaggeving over leerlingexperimenten te gering.

²² Socio-Economische Initiatie

Voor het vak *fysica* in de *tweede graad* worden de eindtermen en de leerplandoelstellingen goed gerealiseerd. Zowel de theoretische leerinhouden als de opgelegde leerlingenexperimenten komen in voldoende mate aan bod. De leerinhouden worden op een anschouwelijke manier aangebracht en waar mogelijk gekoppeld aan de ervaringswereld van de leerlingen. Er is ruime aandacht voor de experimentele leerplandoelstellingen. De verslagen van leerlingenproeven zijn doorgaans verzorgd, met aandacht voor grafische verwerking. In de *derde graad* voldoet de leerplanrealisatie voor het vak *fysica* slechts nipt. In III,1 werden in het schooljaar voorafgaand aan de doorlichting immers zowel in de studierichtingen met pool wiskunde als met pool wetenschappen geen leerlingenexperimenten uitgevoerd. Veelvuldige, leraargebonden lesuitval, waarbij de school niet in de mogelijkheid was om in vervanging te voorzien, veroorzaakte tijdgebrek. Er werd ten onrechte geopteerd voor een louter theoretische aanpak, ten koste van de even belangrijke experimentele doelstellingen. Ook in het schooljaar 2004-2005 was er lesuitval, maar toen werd wel een aantal leerlingenexperimenten uitgevoerd - weliswaar met te beperkte verslaggeving. Hetzelfde probleem doet zich ook dit schooljaar (o.m. tijdens de doorlichting) voor, maar mits het aanhouden van een strikte timing en planning, kan de opgelopen achterstand m.b.t. leerlingenproeven nog worden weggewerkt. In III,2 wordt wel voldoende aandacht besteed aan het experimentele luik van het vak; het door het leerplan opgelegde aantal leerlingenexperimenten wordt uitgevoerd. De theoretische leerplandoelstellingen voor de derde graad worden in voldoende mate gerealiseerd, zij het dat in III,1 in de leerinhouden over kernfysica en radioactiviteit te oppervlakkig worden aangeboden. Het is positief dat practicumopdrachten zowel in de tweede graad als in III,2 geregeld een schriftelijke voorbereiding omvatten en een aantal vragen die de leerlingen laten zoeken naar het verband met de onderliggende theoretische concepten. Er werd nog geen leerlijn ontwikkeld om doorheen de tweede graad en verder in de derde graad de leerlingen in het experimentele werk te begeleiden van veeleer gesloten naar meer open onderzoekopdrachten. Een aanzet wordt hiertoe gegeven in het laatste practicum (slingerbeweging) van III,2, waar de leerlingen een beperkt zelfstandig onderzoekje moeten uitvoeren. Het uitbouwen van een leerlijn voor experimenteel werken en het wegwerken van de discontinuïteit in het uitvoeren van practica in III,1 zijn noodzakelijke voorwaarden om de eindtermen rond onderzoekscompetentie²³ in de studierichtingen met pool Wetenschappen te kunnen realiseren.

Er wordt in de wetenschapslessen aandacht besteed aan vakoverstijgend werken en aan het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen. Ook de deelname aan wedstrijden en projecten en een aantal functioneel gekozen uitstappen dragen hiertoe bij.

De leerplanrealisatie wordt gunstig beïnvloed door de vakdeskundigheid en het enthousiasme van de leraren, die bovendien geregeld nascholing volgen. Het effect van gevolgde nascholing is waarneembaar in de lessen en de nascholingservaringen worden doorgegeven. Binnen de vakgroep wordt collegiaal gewerkt en talrijke informele contacten zorgen voor een goede samenwerking m.b.t. de organisatorische aspecten van het wetenschapsonderwijs (o.m. het beheer en gebruik van leermiddelen en lokalen). De formele vakgroepwerking focust wat de pedagogisch-didactische aspecten betreft sterker op horizontale dan op verticale samenwerking. Voor parallelle lesgroepen worden cursusmateriaal, taken, toetsen en proefwerken op elkaar afgestemd en worden de planningsdocumenten gezamenlijk opgesteld. De verticale samenwerking kan verder worden versterkt m.b.t. de (vakoverstijgende) aanpak van de specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie en het ontwikkelen van leerlijnen voor het begeleiden en evalueren van practica. Ook in het exploreren van meer interactieve werkvormen en vormen van begeleid zelfstandig leren en werken ligt een uitdaging voor de vakgroep.

Globaal bevorderen de beschikbare infrastructuur en leermiddelen de realisatie van de leerplandoelstellingen. Voor het vak biologie in de eerste graad zijn de randvoorwaarden minder gunstig, daar de klasgroepen van het eerste leerjaar slechts voor de helft van de lestijd over het vaklokaal kunnen beschikken. Het vraagt van de betrokken leraren veel creativiteit en inzet om desondanks toch tot een goede leerplanrealisatie te komen. De grootte van de klasgroepen hypothekeert soms het veilig en efficiënt uitvoeren van leerlingenproeven. De chemische producten

²³ ET 29: zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken.

ET 30: een onderzoeksopdracht met een wetenschappelijke component voorbereiden, uitvoeren en evalueren.

ET31: de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten.

zijn geïnventariseerd en ze werden grotendeels voorzien van de wettelijke etikettering met R- en S-zinnen. De zuren, basen en ontvlambare producten bevinden zich in geschikte opslagkasten met lekbeveiliging en ventilatie voor de afvoer van schadelijke dampen. De zuren en basen worden niet gescheiden bewaard en het opslaglokaal wordt te weinig verlucht. De school heeft een overeenkomst met een erkende firma voor de verwijdering van het chemisch afval. De nodige beschermingsmiddelen (labjassen, brillen, handschoenen) zijn aanwezig. De oogdouche in het chemielab werd nog niet in gebruik gesteld en de vervaldatum van de producten in het EHBO-kistje is overschreden.

Het ICT-gebruik groeit en de beschikbare multimediale middelen worden steeds meer ingezet voor simulaties en illustraties bij de lessen. Voor chemie en fysica is daartoe een computer met internetaansluiting en projectiemogelijkheid ter beschikking; dit is nog niet het geval voor biologie. Een nieuw ingericht, polyvalent wetenschapslokaal beschikt over 11 computers. Mogelijkheden om ze uit te rusten met apparatuur en software voor computergestuurde leerlingenproeven worden momenteel onderzocht. Voor wetenschappelijk werk wordt in functie van ICT-integratie af en toe uitgeweken naar een computerlokaal. Geleidelijk en voorlopig nog leraargebonden worden de mogelijkheden van het elektronisch leerplatform verkend.

Leerlingenbegeleiding

De lessen vinden plaats in een rustig en leergericht klimaat. De communicatie tussen leraren en leerlingen verloopt vlot. Er wordt nog overwegend leraargestuurd gewerkt, maar via de leergesprekken worden de leerlingen sterk gestimuleerd om actief aan de lessen te participeren. Tijdens de practica wordt de frontale aanpak doorbroken en de individuele opdrachten vormen vaak een aanzet tot begeleid zelfstandig leren en werken, wat de leerlingen dan ook met enthousiasme doen. Het op grotere schaal implementeren van dergelijke leerlingactieve werkvormen kan de motivatie en de betrokkenheid van de leerlingen wellicht nog verhogen.

Er wordt meestal voldoende zorg besteed aan het invullen van de leerlingenagenda's. Ze worden geregeld aangewend als communicatiemiddel met de ouders. Het cursusmateriaal omvat een mix van leerboeken, werkboeken en eigen cursussen. Leer- en werkboeken worden pas aangeschaft na grondig overleg binnen de vakgroep. Het cursusmateriaal ondersteunt de leerlingen voldoende. Om tegemoet te komen aan een stilaan noodzakelijke actualisering van het cursusmateriaal voor biologie, is men sinds dit schooljaar in het eerste leerjaar gestart met een leerboek. Ook de aanvullende cursusbladen voor fysica in de derde graad zijn aan een update toe.

Het mondelinge en schriftelijke taalgebruik van leraren en leerlingen is in het algemeen goed. In de eerste graad komen in de leerlingennotities af en toe fouten tegen het vakjargon voor.

In de eerste graad wordt tijdens de lessen expliciet aandacht besteed aan leren leren, met aandacht voor structureren en schematiseren. Door het systeem van onaangekondigde toetsen, worden de leerlingen verplicht dagelijks hun lessen te leren. In een aantal klasgroepen werd alvast een behoorlijke parate kennis bij de leerlingen vastgesteld. Na de predeliberatie in december, wordt voor leerlingen met vakgebonden problemen een werkschrift met extra taken of oefeningen aangelegd. Dit wordt nauw opgevolgd door de betrokken vakleraren. Een formularium voor fysica en het formuleren van doelstellingen bij de verschillende leerinhouden zijn, naast nog steeds frequente overhoringen, middelen om de leerlingen in de tweede en de derde graad bij de les te houden. Tijdens de middagpauzes zijn de leraren op vraag van de leerlingen ter beschikking voor het geven van extra toelichtingen. Er wordt veel aandacht besteed aan het klassikaal verbeteren van overhoringen en proefwerken. De leerlingen krijgen hierover de nodige feedback, zodat zij kunnen leren uit hun fouten.

Leerlingenevaluatie

Voor wat de evaluatiepraktijk betreft, volgt de vakgroep de richtlijnen op schoolniveau. Het systeem van frequente en onaangekondigde kleine overhoringen wordt voornamelijk in de eerste graad aangehouden. In de tweede en de derde graad worden meestal zowel de kleine als de grote overhoringen aangekondigd, en in de studierichtingen met component wetenschappen worden vanaf de tweede graad proefwerken ingericht. Hoewel geen noemenswaardige lacunes in de leerplanrealisatie werden vastgesteld, vermeldt een aantal leraren vooral in de éénuursklassen van de tweede graad tijdsdruk omwille van het frequente toetsen. Er treedt soms een zekere spanning op

tussen de doelstelling om evaluatie in te bedden in het onderwijsproces enerzijds en het toetsen om over cijfers te beschikken anderzijds.

Voor de onderzochte vakken is er doorgaans voldoende afwisseling in de vraagstelling, waarbij zowel naar kennis, inzicht als toepassingsvermogen wordt gepeild. In de eerste graad primeert soms nog sterk het kennisgerichte aspect. Zo is een vraag over het benoemen van de onderdelen van een microscoop weinig relevant m.b.t. de leerplandoelstellingen over het leren hanteren van een microscoop. Voor natuurwetenschappen in de derde graad is de vraagstelling gebaseerd op relevante contexten. Dit is nog in mindere mate het geval voor fysica in de derde graad. Identieke proefwerkvragen (en proefwerken) worden soms van jaar tot jaar hernomen. Dit hypothekeert de betrouwbaarheid van de resultaten.

Vaardigheden komen in de evaluatiepraktijk nog te weinig aan bod. Voor wetenschappelijk werk schommelt het aandeel practicumevaluatie in het geheel rond de 10 %, terwijl het experimenteel werk toch ruim 50 % van de lesactiviteiten uitmaakt. Practica worden momenteel geëvalueerd als product, vaak onder de vorm van het eindverslag van een groepje leerlingen. Voor de evaluatie van het proces werden binnen de vakgroep en in afspraak met de leerlingen nog geen criteria ontwikkeld. Leraargebonden worden de practicumverslagen gearhiveerd bij de overhoringen, zodat de leerlingen verder niet meer over een neerslag van hun werk beschikken.

In het algemeen voldoen de leerlingenresultaten, zij het dat proefwerktekorten vaker voorkomen dan de eindcijfers van de leerlingen doen vermoeden. Dit is voornamelijk zo voor fysica in II,2 en in de derde graad. Op het einde van de tweede graad tracht men leerlingen al dan niet te oriënteren naar een studierichting met wetenschappelijke component in de derde graad. Het kan echter geenszins de bedoeling zijn hierbij ontmoedigend streng te zijn: de school kan leerlingen en ouders ook correct adviseren zonder de cesuur bij 50 % te leggen. In de derde graad worden op sommige proefwerken veel meerkeuzevragen gesteld. Tijdens het schooljaar krijgen de leerlingen hiertoe niet altijd veel oefenkansen. Bovendien biedt een overaanbod aan meerkeuzevragen (waarbij de leerling het antwoord niet kan toelichten) soms een vertekend beeld van wat de leerling kent en kan.

In de eerste graad is er veel aandacht voor de leer- en leefhouding, die via overzichtelijke attituderapporten aan ouders en leerlingen wordt gecommuniceerd. De vakgebonden resultaten worden niet voorzien van commentaar door de vakleraren, wel is er meestal een algemeen toelichtend commentaar door de klassenraad. Remediëringsadviezen worden schriftelijk geformuleerd na de predeliberatie van het eerste trimester. Voor de opvolging ervan zijn de vakleraren verantwoordelijk.

Voorbeelden van goede praktijk

- De levensechte en boeiende aanpak van het biologieonderwijs in de eerste graad.
- De experimentele aanpak in de lessen wetenschappelijk werk en de vlotte omschakeling naar het nieuwe leerplan.
- De aandacht voor aanschouwelijk wetenschapsonderwijs in het algemeen.
- Het leergerichte klasklimaat en de participatie van de leerlingen aan de lessen.
- De studiebegeleiding in de eerste graad.

Werkpunten

- Voor natuurwetenschappen in de derde graad het vereiste aantal leerlingenexperimenten uitvoeren en de verslaggeving erover optimaliseren.
- Voor fysica in III,1 alle leerplandoelstellingen evenwichtig realiseren, in het bijzonder de vereiste leerlingenexperimenten uitvoeren en de leerinhouden over kernfysica en radioactiviteit voldoende uitdiepen.
- In de pool Wetenschappen voldoende aandacht besteden aan de eindtermen over onderzoekscompetentie.

- Graadoverstijgende leerlijnen ontwikkelen voor het uitvoeren, begeleiden en evalueren van leerlingenpractica en criteria ontwikkelen voor het evalueren van vaardigheden.
- De grootte van de leerlingengroepen tijdens practica bewaken.
- De beschikbare ICT-middelen verder uitbouwen.

3.1.6 Technologische opvoeding

- ✓ *De eindtermen en leerplandoelstellingen voor technologische opvoeding (TO) worden in voldoende mate bereikt/gerealiseerd in alle structuuronderdelen in de eerste graad A-stroom.*

Leerplangerichtheid en –realisatie

De verscheidene thema's die de leerplandoelstellingen schragen, worden via veeleer administratieve planningsdocumenten evenwichtig over het eerste en het tweede leerjaar gespreid. De leerplandoelstellingen worden overwegend vanuit de bij het leerplan aansluitende leerboeken en notities gerealiseerd, die veeleer een meer persoonlijke en/of creatieve aanpak in de weg staan. Aan de praktische en organisatorische wenken m.b.t. de noodzaak van twee lestijden in één blok en een beheersbare klasgrootte wordt, omwille van een gebrek aan voldoende vaklokalen, geen gevolg gegeven, ook al werd dat reeds tijdens de vorige doorlichting opgemerkt. Gelukkig staat de inrichting van een tweede vaklokaal op stapel, maar daarmee wordt het probleem van de klasgrootte nog niet opgelost. Dat euvel hangt nauw samen met de beperkte toepassing van didactische werkvormen, zoals ervaringsgericht leren, ontwerpend en onderzoeksgericht leren, die nodig zijn om TO op een toegankelijke en kwaliteitsvolle wijze te onderwijzen. Daarnaast dragen ook heel wat initiatieven bij tot de kwaliteit van het studiepeil, namelijk het buitengewoon ingericht, uitgerust en didactisch aangekleed vaklokaal dat een schitterend voorbeeld van goede praktijk is. Andere sterke punten zijn, de werking van de vakgroep (zie verder) en de brede vormen van professionalisering, hoewel in schril contrast daarmee de evoluties binnen TO, die al geruime tijd in ontwikkeling zijn, niet werden verkend en opgevolgd. Een kennismaking met de nieuwe visie op TO zou nochtans verhelderend kunnen werken, vernieuwing kunnen stimuleren en ondersteuning bij de inrichting van het nieuwe vaklokaal kunnen bieden.

In het algemeen gaat er voldoende aandacht naar een goede verhouding tussen de vier groepen van eindtermen zodat kennis, inzicht en vaardigheden aan bod komen. Vaak gebeurt dat binnen een specifieke context en doorgaans met transfer naar toepassingen uit de leefwereld van de jongeren en uit de samenleving in haar geheel.

In het eerste leerjaar wordt in het thema communicatie vrij lang stilgestaan bij het technisch tekenen o.m. bij normschrift en 'kleur' oefeningen over perspectief. Het thema elektrische kringloop wordt concreet ingevuld, o.m. omdat geschikt demonstratiemateriaal voorhanden is. Het bouwen van kringlopen (met aansluitingen van verbruikers, schakelaars, bronnen, relais) wordt inge oefend. De thema's overbrengingen en beslissen met poorten worden op een behoorlijke wijze geëxploreerd.

In het tweede leerjaar ligt de focus binnen het thema 'sturingen' op creatieve, zinvolle en gevarieerde oefeningen. De aanpak van het thema 'de materiaal-, energie- en informatiestroom thuis' verloopt heel verscheiden, o.m. via spel en opzoekwerk waardoor de betrokkenheid van de leerlingen groot is.

De eindtermen met betrekking tot het planmatig uitvoeren van technische handelingen en het verwerven van vaardigheden worden nagenoeg a.d.h. van - al dan niet - voorgeschreven practica gerealiseerd. Instructiekaarten met voorschriften inzake een veilig gebruik en onderhoud van toestellen en apparaten zijn voorhanden, maar werden tijdens lesobservaties niet gebruikt, hoewel daartoe mogelijkheid was. De verscheidene stappen van het technologisch proces worden doorgaans consequent en bewust doorlopen. De werkstukjes sluiten goed aan bij de leefwereld van de leerlingen, hoewel een totale afwerking - eventueel in samenwerking met plastische opvoeding - de attractiviteit zou verhogen. De infrastructuur en vooral de leermiddelen worden doorgaans goed benut, o.a. bord, overheadprojector, elektrische elementen, gereedschap, didactische schakelpanelen, ..., maar door gebrek aan lesblokken gaat tijd verloren bij het voorbereiden, inrichten en opruimen van de werkpost.

Hoewel het lerarenteam zich goed inspant om de technische geletterdheid van de leerlingen te ontwikkelen, krijgt de betekenis van techniek en bètawetenschappen voor mens en maatschappij, bijv. via reflecterend handelen, nog onvoldoende aandacht. Wat beoefenaars van wetenschappelijke en technische beroepen precies doen, blijft voor velen een mysterie terwijl dat aspect juist nodig is om zelf meer bewust te kunnen kiezen voor techniek of wetenschap in de verdere studieloopbaan (zie leerplan punt 3.7).

De aandacht voor VOET is bewust aanwezig, waardoor verscheidene VOET worden nagestreefd.

Het taalbeleid wordt in de lessen concreet gemaakt. Het gebruik van een nauwkeurige en correcte taal, d.m.v. juiste benamingen, begrippen en nauwgezette omschrijvingen, wordt toegepast en gestimuleerd.

De intensiteit en de kwaliteit van de vakgroepwerking is sinds de vorige doorlichting erg verbeterd: het formeel overleg leidde tot het behandelen van pedagogisch-didactische aspecten die o.m. op de implementatie van het leerplan en op onderdelen van de leerlingenevaluatie zijn gericht. Aspecten van zelfevaluatie komen voor, maar het proces van interne kwaliteitszorg moet de vakgroep nog opstarten.

Leerlingenbegeleiding

Tijdens de lesobservaties was het leerklimaat veilig en de verstandhouding tussen de leraren en de leerlingen goed tot uitstekend. De motivatie en interesse van de leerlingen varieerde van matig tot voortreffelijk. De communicatiestijl van de leraren is duidelijk en doorgaans worden alle leerlingen tot actieve participatie aangezet. De leerlingen worden aangemoedigd en gewaardeerd.

In heel wat lessen blijft het didactisch handelen beperkt tot uitleg geven, een demonstratie uitvoeren en het opvolgen van lees-, schrijf- en invulwerk van leerlingen. Met uitzondering van informatie-technologie in het tweede leerjaar verloopt het oplossen van technische problemen vooral klassikaal en leraargestuurd. De werkstukken worden met duidelijke en goed gestructureerde notities ondersteund en de leerlingenmappen waren goed in orde.

In het teken van de studiebegeleiding worden de leerlingenagenda's nauwgezet ingevuld, maar de notities verwijzen bijna louter naar het handboek of de leerlingencursus terwijl practica niet altijd vermeld worden.

Leerlingenevaluatie

De evaluatiepraktijk voor technologische opvoeding sluit aan bij het docimologisch systeem van de eerste graad: kleine en grotere overhoringen (KO - GO), individuele en - soms - groepsopdrachten, vormen de basis voor de leerlingenevaluatie. Er bestaan echter geen afspraken over o.m. het aandeel van de vaardigheidscomponent en daarmee verbonden attitudes.

De opmaak van de kleine en grotere overhoringen (KO - GO) is leraargebonden: soms wordt niet in de - volledige - vraagstelling voorzien, waardoor de kans op inbedding van de evaluatie in het leerproces geringer is. Op inhoudelijk vlak sluiten de vragen doorgaans goed aan bij het onderwijs- en leerproces. Praktische vaardigheden en vakattitudes worden, op wat pogingen na, amper geëvalueerd.

In het teken van de studiebekrachtiging vullen leraren hun adviesfunctie weinig concreet in met informatie over de technische geletterdheid van jongeren en in het verlengde daarvan omtrent een aanbevolen wetenschappelijke of technische studierichting.

Voorbeelden van goede praktijk

- De inrichting en uitstraling van het vaklokaal TO.
- De aanmoedigende omgang met de leerlingen.
- De keuze van practica en de creatieve invulling van de thema's 'beslissen met poorten' en 'sturingen'.

Werkpunten

- Het tweede vaklokaal zo snel mogelijk inrichten en in gebruiknemen

- De klasgrootte beter afstemmen op de didactische noden van het vak.
- De werking van TOS21 opvolgen.
- De planningsdocumenten meer concreet maken en als werkdocument gebruiken.
- De evaluatiepraktijk verder verfijnen.
- De adviesfunctie binnen de rol van de klassenraad nog meer gestalte geven.
- Het proces van interne kwaliteitszorg aanvangen.

3.1.7 Wiskunde

✓ *De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd.*

Leerplangerichtheid en -realisatie

Met 23 leraren wiskunde die samen ruim 360 wekelijkse lestijden verzorgen is de organisatie en coördinatie van het wiskundeonderwijs geen sinecure.

De opdrachtenverdeling is overwegend horizontaal: veel leraren hebben het grootste deel van hun opdracht in eenzelfde leerjaar. De vakgroepwerking is opgesplitst per graad. Er is wel sporadisch overleg over leerjaren en graden heen, als een ruimer thema of het thema van studieloopbaanovergang aan bod komt, maar deze gelaagdheden werken de verticale samenhang niet in de hand. Op diverse gebieden zijn er knikpunten en discontinuïteiten in de zesjarige leerlijn (zie verder).

De vakexpertise, de inzet en werklust van vele leraren wiskunde is voorbeeldig. In alle leerjaren en studierichtingen slagen ze er grotendeels in het leerplan met de nodige diepgang te behandelen. De vastgestelde leerplanlacunes (bvb. vectoren vorig schooljaar in de tweede graad) zijn nergens structureel of onoverkomelijk.

In het bestuderen, herkennen en erkennen van de klemtonen in de nieuwe leerplannen is reeds een hele weg afgelegd. De intensiteit hiervan is het sterkst in de eerste graad. In de hogere jaren is meer respect voor de traditionele degelijkheid van kennisgericht en rekentechnisch onderwijs. Nog niet altijd heeft de vakgroep een antwoord gevonden op de hedendaagse uitdaging om ook denk- en redeneervaardigheden aan bod te laten komen als de manuele rekenvaardigheid op een lager peil staat. De methodologische wenken van de leerplannen werden in deze optiek nog niet afdoende bestudeerd in de vakgroepen. In de derde graad zijn de leerplannen nog vrij recent en is het normaal dat men zijn weg nog moet zoeken inzake experimenten zoals projectwerk en begeleid zelfstandig leren waarbij de onderzoekscompetenties aangescherpt kunnen worden. De huidige projecten zijn alle van goede kwaliteit en kunnen een katalysator zijn om ook in de reguliere lespraktijk van alle jaren meer innovatief te werken.

Het gebruik van ICT is al goed ingeburgerd, voornamelijk vanaf de tweede graad met behulp van een grafisch rekentoestel en resulteert in weloverwogen en zinvolle toepassingen die het wiskundig inzicht echt onderbouwen en versterken. Ook computergebruik komt gepast aan bod. De inbreng van het vakgebied wiskunde in het ICT-gebeuren van de eerste graad is waardevol maar niet zo sterk geprofileerd als zou kunnen.

De recente invoering van een elektronisch leer- en communicatieplatform creëert een meerwaarde, die echter nog door te weinig leraars wiskunde wordt benut. De beschikbare infrastructuur en leermiddelen voldoen. Het klassieke wiskunde-arsenaal aan leermiddelen, aangevuld met modernere presentatietechnologieën zoals beamer en viewscreen, is beschikbaar en wordt efficiënt gebruikt. De wiskundige aankleding van de lokalen is hier en daar erg geslaagd: met posters en muurkranten wordt het vak wiskunde aantrekkelijk voorgesteld en wordt het leerproces ondersteund.

Leerlingenbegeleiding

De geobserveerde lespraktijk en onderwijsstijl variëren in deze grote lerarengroep zeer sterk, maar een opvallende constante was de gemoedelijke en toch respectvolle omgang tussen leraar en de leerlingen.

Alle leraren doen voldoende studiebegeleidingsinspanningen om alle leerlingen “mee te krijgen” met individuele ondersteuning en differentiatie. De leerling-nabijheid van de leraren onttaart soms in een vorm van betutteling waarbij de leerlingen de leerstof netjes en duidelijk gestructureerd uitgelegd krijgen, maar waarbij kansen tot explorerend leren en zelfontdekkend participeren aan het klasgebeuren verloren gaan. De grote klasgroepen zijn er wel echter ook niet vreemd aan dit euvel.

Maar anderzijds komen ook interactieve en collaboratieve werkvormen aan bod waar leerlingen meer zelf en actief hun leerproces in handen kunnen nemen. Veel hangt hier af van de persoonlijke inzet en stijl van de leraar, met een zekere ad random verscheidenheid tot gevolg. Er is weinig doordachte evolutie, zodat leerlingen in opeenvolgende jaren abrupt geconfronteerd kunnen worden met een andere aanpak en benadering inzake zelfstandig werken.

Eenzelfde fenomeen stelt zich in het gebruik van bronnen. Er is een (historisch gegroeide) grote verscheidenheid aan handboeken en eigen nota's en – wat didactisch kwalijker is – aan de manier waarop ze worden gehanteerd. Soms moeten leerlingen zeer beknopt in de klas noteren met verwijzingen naar het handboek, soms moeten ze integrale stukken theorie van het bord overpennen of gedictieerd door de leraar inschrijven en elders moeten ze enkel staakwoorden (al dan niet gedictieerd door de leraar) op invulbladen noteren. Verticaal overleg om te komen tot een duidelijke evolutie naar zelfstandig en efficiënt nota nemen en naslagwerken raadplegen, ontbreekt.

Leerlingenevaluatie

Er wordt veel tijd besteed aan de evaluatie van de leerlingen. In de meeste klassen worden zeer geregeld kleine en grote (herhaling)toetsen gegeven. Hierdoor wordt op een frequente manier gerapporteerd over de vorderingen van de leerlingen. Huistaken worden in voldoende mate gegeven en worden meestal zinvol in de eigen onderwijsleerstrategie ingeschakeld.

Inzake kennis, inzicht en toepassingen zijn de toets- en examenvragen representatief en valide voor de behandelde leerinhouden. De moeilijkheidsgraad is steeds goed aangepast aan het publiek. Binnen de vakgroep en ook op schoolniveau zijn er duidelijke evaluatieafspraken over puntenverdeling en wegingsfactoren. Er is voldoende variatie in de vraagstelling en in de verhouding theorie/oefeningen. Veel examens worden in overleg samengesteld wat de horizontale samenhang bevordert.

Een euvel is soms de uitgebreidheid van examens waarbij het examen eerder een test in tijdsdrukgevoeligheid wordt dan een afdoende peiling van de studievorderingen. Vooral bij rekenoefeningen (bijvoorbeeld merkwaardige producten, ontbinden in factoren, vergelijkingen, integralen, ...) worden soms buitensporig lange reeksen opgegeven. Eveneens bij het opstellen van een examen geldt het motto van Goethe: “In de beperking toont zich de meester”. En ook de aard der vragen kan soms zijn doel voorbij schieten. Hier en daar stelt men te complexe en te spitsvondige vragen waarbij het uiteindelijk onduidelijk is op welke leerplandoelstelling de leerling gefaald heeft als zijn antwoord verkeerd is.

Leerlingen van de school nemen deel aan de Vlaamse Wiskunde Olympiade, vaak met goed succes. De globaal goede studieresultaten voor wiskunde worden vaak gecontinueerd in de vervolgstudies.

Voorbeelden van goede praktijk

- Het goede klasmanagement, de pedagogische bekwaamheid, het engagement en de inzet van verscheidene leraren.
- De aankleding van de klaslokalen met posters en muurkranten die de PR van het vak wiskunde behartigen.

Werkpunten

- Het volume van de proefwerken bewaken.
- Binnen de vakgroepen tot een consensus komen over zesjarige leerlijnen en –methodieken.

3.2 Vakoverschrijdende eindtermen

Eerste graad

- ✓ *De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden goed nagestreefd. Er zijn vele sterke punten maar er zijn ook een aantal minpunten. De sterke punten wegen echter duidelijk zwaarder door dan de minder sterke punten.*

Visie

De visie die de school op de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) heeft ontwikkeld, sluit nauw aan bij de geest van de school en haar opvoedingsproject. De omgang met de vijf domeinen was bij de invoering van de VOET niet gloednieuw, maar bracht vooral de kans om op een meer gestructureerde manier met het geheel om te gaan en zo meer zicht te krijgen op de opbrengsten en tekorten inzake de geleverde vakoverschrijdende inspanningen.

Via een interessante dialoog en reflectie tussen schoolleiding en geëngageerde leraren wordt toezicht gehouden op de gekozen trajecten om de visie m.b.t. vakoverschrijdende werking gestalte te geven.

De school besteedt aandacht aan het inventariseren van de VOET die in de vakken, de projecten en via het opvoedingsproject en de schoolcultuur worden nagestreefd. Wel is het zo dat vooral de schoolleiding zelf hierin bewust een voortrekkersrol speelt en via deze strategie een duidelijk voorbeeld wil stellen. In het daglicht van een participatief beleid wijst een en ander er evenwel op dat de tijd rijp is om voor de hele vakoverschrijdende werking een breder draagvlak uit te bouwen. Het voorgelegde planningsformulier biedt houvast om snel zicht te krijgen op de evolutie van de vakoverschrijdende werking op schoolniveau.

Uitvoering

De school kan rekenen op een groep van geëngageerde participanten die bij het nastreven van de VOET een voortrekkersrol spelen. De school slaagt er behoorlijk in om de vakoverschrijdende vorming volop aan te wenden als een component gericht op een schoolcurriculum waarin een brede harmonische vorming voor alle leerlingen belangrijk is.

Het engagement t.a.v. de vakoverschrijdende vorming vanuit het vakkenonderwijs is wisselend. Een aantal vakwerkgroepen neemt dit gegeven op als een gezonde uitdaging en voorziet het meteen als een agendapunt binnen de vakgroepwerking.

De zinvolle bruggen tussen het vakkenonderwijs en de vakoverschrijdende vorming zijn wel nog niet algemeen vastgelegd in de jaarplannen. Ongetwijfeld is dit een kans om de individuele knowhow terzake bij alle leraren verder te verstevigen en te multipliceren.

De voorgelegde en toegelichte initiatieven vanuit het vakkenonderwijs m.b.t. de VOET zijn wel realistisch en op hun haalbaarheid getoetst. Het evenwicht in de behandeling van de vijf domeinen is vrij goed en voor elk domein worden geregeld creatieve en vaak inspirerende initiatieven op het getouw gezet. Vooral de grote bekommernis om alle leerlingen alert te maken voor wat leeft bij mens en wereld geven een vitaal elan aan de vakoverschrijdende werking.

Evaluatie

De evaluatie heeft betrekking op verscheidene aspecten van visie en planning en op de concrete initiatieven. Deze evaluatie resulteert in een tijdige en degelijke planning voor de vakoverschrijdende werking van een nieuw schooljaar. Het formulier (cfr. supra) geeft ook bondig de evolutie van de vakoverschrijdende initiatieven over verschillende schooljaren heen. De uitbouw van een ruimere werkgroep zal ook het evalueren van de vakoverschrijdende werking ten goede komen.

Tweede en derde graad

Er is een planning m.b.t. het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

Opnieuw onder impuls van de schoolleiding is er gewerkt aan een kwaliteitsvolle planning voor de vakoverschrijdende werking in de bovenbouw. De informatie is vooral aangereikt vanuit een aantal vakwerkgroepen, maar ook vanuit projecten die zich afspelen op het niveau van de bovenbouw. Deze zijn veelal gerelateerd aan het vakkenonderwijs binnen de tweede graad en/of kaderen in het opvoedingsproject.

Het aantal inspanningen t.a.v. de zeven domeinen is behoorlijk, maar de evenwichtsoefening naar een goede verdeling binnen het curriculum blijft uiteraard een opgave. De inventarisering van het vakkenonderwijs binnen de derde graad staat op het getouw en zal uitnodigen tot een bijsturing van de planning. Het sensibiliseren van alle leraren voor de vakoverschrijdende werking kan mogelijks op dezelfde manier zoals beschreven voor de eerste graad.

Om de vakoverschrijdende vorming op schoolniveau verder te dynamiseren, is het belangrijk dat zoveel mogelijk participanten zicht krijgen op de verticale samenhang.

Tenslotte is het vanuit praktisch oogpunt en omwille van de gebruiksvriendelijkheid interessanter om voor de hele school te kiezen voor een eenvormige inventarisering van de vakoverschrijdende werking.

3.3 Kernproces in relatie tot het schoolbeleid

Het kernproces beschrijft de confrontatie van de algemene beleidslijnen met de onderwijspraktijk in de doorgelichte vakken.

Curriculum

Deze school is er bijzonder goed in geslaagd om de opgelegde referentiekaders van de overheid met haar opvoedingsproject te verweven. Daardoor wordt een schoolspecifiek curriculum aangeboden dat aan leerlingen ruime vormings- en ontwikkelingskansen biedt.

In dat schoolcurriculum varieert de leerplangerichtheid en -realisatie van zeer goed tot veeleer zwak. ICT wordt wegens de beperkte toegankelijkheid van de PC-lokalen voor de niet-informaticavakken nog onvoldoende in het leer- en onderwijsproces geïntegreerd. Doorgaans volstaan de enkele computers in de gewone klaslokalen niet om zinvol te werken met grote klasgroepen. In tegenstelling worden de mogelijkheden binnen de bibliotheek wel goed benut.

In de eerste graad verloopt de leerplangerichtheid en -realisatie doorgaans goed, al speelt daar zowel het gebrek aan voldoende specifieke infrastructuur voor bijv. wetenschappelijk werk, muzikale en technologische opvoeding als de grootte van de klasgroepen voor bijv. biologie en technologische opvoeding wel parten. De uitbouw van de infrastructuur belooft voor de nabije toekomst echter beterschap voor muzikale en technologische opvoeding.

In de bovenbouw is de omgang met de leerplannen voor optimalisering vatbaar. Hoewel de meeste leraren een degelijke vakkennis bezitten en deze zo grondig mogelijk trachten over te brengen, komen behoorlijk wat kwaliteitsverschillen in de onderwijspraktijk voor. De kennisoverdracht gaat voor een aantal vakken (bijv. Duits, Engels en fysica,) deels ten koste van het ontwikkelen van vaardigheden. Omdat de vakgroepen onvoldoende worden aangestuurd en opgevolgd, leidt dat in de praktijk overwegend tot een weinig diepgaande werking die zich meer focust op organisatorische dan op inhoudelijke aspecten van het onderwijs. Ondanks de aanwezige competenties worden in de meeste vakgroepen kansen gemist om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Er is weinig gemeenschappelijk leerplanoverleg en er worden maar zelden graadoverstijgende leerlijnen ontwikkeld m.b.t. activerende werkvormen, studiebegeleiding en (onderzoeks-)competenties. De verticale samenhang wordt soms bijkomend bemoeilijkt door een horizontale attribuering (bijv. Duits, Engels en wiskunde), al vormt dat in sommige gevallen dan weer een voordeel voor een volledige leerplanrealisatie (bijv. fysica). De vakgroepen o.m. voor Duits en Engels staan zeker voor de opdracht om de leerplanstudie - met als focus de visie achter de eindtermen - veralgemeend aan te vatten. Op het vlak van professionalisering is het wenselijk om sterker in te spelen op de uitdagingen vervat in de leerplannen, met name het pooldenken gedragen door de specifieke eindtermen. Het is duidelijk dat in het creëren van een krachtige, gestructureerde vakgroepwerking met leerplanstudie als rode draad een

kwaliteitsbevorderende opdracht voor het hele schoolteam ligt. Vanuit die invalshoek valt er dus nog heel wat kwaliteitswinst te boeken.

De meeste leraren vervullen een voorbeeldfunctie wat hun mondeling taalgebruik betreft, al leidt de door het pedagogisch concept geïnduceerde 'nabijheid' tussen leraar en leerlingen soms tot nonchalant en lokaal gekleurd taalgebruik. Cursusteksten en proefwerken zijn doorgaans in een correcte taal opgesteld. Leraren sporen de leerlingen aan om zowel hun schriftelijk als hun mondeling taalgebruik te verzorgen. De leerlingen zijn bereid tot verzorgd mondeling taalgebruik. Zij geven blijk van voldoende spreekdurf en hanteren in hun contacten met anderen het passende register. Hun schriftelijk taalgebruik wordt evenwel niet zelden ontsierd door slordigheden.

Leerlingenbegeleiding

De dialogerende opvoedingsstijl en de assisterende aanwezigheid waarmee de leerlingen op schoolniveau worden opgevangen, krijgt haar verlengde op klasniveau.

De meeste leraren creëren een leerlingvriendelijk leer- en leefklimaat dat gebaseerd is op wederzijds vertrouwen en respect. Doorgaans zorgen leraren voor een ordelijk en positief klasklimaat waarin veel aandacht gaat naar studiemotivatie. De meeste leraren geven studietips en zijn ook bereid tot helpen wanneer daar vraag toe is of indien zich problemen voordoen.

Het onderwijsproces gaat vaak uit van leerboeken, werkboeken en cursussen en minder van leerplandoelstellingen en eindtermen. Als didactische werkvorm is het traditioneel frontaal onderwijs, vaak omwille van de grote klasgroepen populair: met onderwijsleergesprek, vraag en antwoord, busopstelling en opschrijven wat in de les gebeurt. Werkvormen zoals zelfstandig en onderzoekend leren en/of begeleid zelfstandig leren worden toegepast en leraargebonden komen daarvan aanzetten in sommige vakken voor, zodat competentieren enige ingang vindt. Werkvormen die communicatief onderwijs ondersteunen, zijn nog veeleer schaars. De algemene leerlingengerichtheid vertaalt zich doorgaans tot klassikale bespreking van taken en toetsen en buiten de lessen in de bereidheid tot bijkomende uitleg geven. Naar aanleiding van besprekingen in de klassenraad stellen leraren nu en dan individuele remediëringstrajecten op, maar de effecten worden in de klassenraad niet expliciet opgevolgd.

Leerlingenevaluatie

Het docimologisch evaluatiesysteem wordt door de leraren vrij algemeen opgevolgd. Soms komt spanning tot uiting tussen de inbedding van evaluatie in het onderwijs- en leerproces en het beschikken over punten, zeker voor 1-uursvakken.

De evaluatie is, op Duits en Engels na, doorgaans leerplangericht maar wel niet altijd voldoende leerplandekkend. Bovendien hebben vakgroepen geen gelijkgerichte visie ontwikkeld omtrent de evaluatie van o.m. vaardigheden en vakattitudes, waardoor transparantie niet altijd gegarandeerd is.

Het attituderapport valideert conform het opvoedingsproject andere dan cognitieve competenties.

Interne kwaliteitszorg kernproces

Ondanks de aandacht voor interne kwaliteitszorg op schoolniveau kan men stellen dat op het vakniveau zelfevaluatie en interne kwaliteitszorg nog niet tot de cultuur van elke vakgroep behoren. De evaluatiegegevens worden nog onvoldoende gebruikt om het leerproces en het didactisch handelen bij te sturen. Heel wat planningsdocumenten worden samen opgemaakt, maar ze worden doorgaans nog onvoldoende opgevat als werkdocumenten die informatie verschaffen over het eigen rendement met het oog op eventuele bijstellingen. Toch tonen een aantal veeleer individuele bijstellingen in gebruikte werkvormen, methoden en lesmateriaal aan dat sommige vak- en werkgroepen over een zelfevaluerend vermogen beschikken dat weliswaar nog niet aan de kenmerken van interne kwaliteitszorg beantwoordt.

4 WELKE RESULTATEN BOEKT DE SCHOOL?

4.1 Schoolrendement

- ✓ *Rekening houdend met de eigenheid van de school is het algemeen rendement goed. Dit blijkt uit de gemiddelde resultaten, de zittenblijvers en schoolverlaters en de doorstroming naar het hoger onderwijs.*

Eerste graad

GSO	A-attesten		B-attesten		C-attesten		Uitgesteld	
	Gem.	School	Gem.	School	Gem.	School	Gem.	School
1ste lj A	84,9%	94,5%	10,6%	5,1%	4,5%	0,4%	1,6%	0,0%
2de lj A	78,5%	87,8%	18,0%	11,8%	3,5%	0,4%	2,4%	0,0%
1ste graad	81,7%	91,2%	14,3%	8,4%	4%	0,4%	2%	0,0%

De gemiddelde resultaten van de eerste graad liggen ruim boven het Vlaamse gemiddelde. Dat moet in verband worden gebracht met de selectieve heroriëntering van leerlingen waarbij een aantal leerlingen reeds na het eerste trimester de school verlaten. Mede daardoor behalen nagenoeg alle leerlingen aan het einde van de eerste graad een A-attest. Het schoolgemiddelde ligt daarmee ongeveer 10 % boven het referentiegemiddelde. Het percentage B-attesten ligt bijna 6 % lager dan het Vlaamse gemiddelde. Het schoolbeleid opteert om in de eerste graad in principe geen C-attesten toe te kennen. Bovendien werd de laatste vijf schooljaren geen enkele beslissing uitgesteld.

Op basis van de gegevens van drie opeenvolgende instapjaren, nl. van de schooljaren 2002-2003, 2003-2004 en 2004-2005 blijkt dat 91,5 % van de leerlingen die hun studies in 1A aanvangen een studiegetuigschrift van de 1ste graad in 2 A op deze school behalen, waarvan 99,3 % op tijd en 0,7 % met een jaar vertraging.

Bovenbouw

ASO	A-attesten		B-attesten		C-attesten		Uitgesteld	
	Gem.	School	Gem.	School	Gem.	School	Gem.	School
II,1	87,6%	93,3%	8,5%	6,6%	3,9%	0,2%	4,3%	0,0%
II,2	82,1%	92,3%	13,6%	7,1%	4,2%	0,6%	4,6%	0,0%
III,1	91,2%	96,4%	0,0%	0,0%	8,7%	3,6%	7,4%	2,8%
III,2	95,1%	98,8%	0,0%	0,0%	4,9%	1,2%	3,2%	4,3%
	88,9%	95,0%	5,7%	3,7%	5,4%	1,3%	4,8%	1,6%

De gemiddelde resultaten van de bovenbouw vertonen in vergelijking met de Vlaamse gemiddelden de volgende kenmerken:

- het globale percentage A-attesten van de school ligt hoger dan de Vlaamse gemiddelden;
- aan het einde van de tweede graad wordt ongeveer 7 % van de leerlingen via een B-attest geheroriënteerd, wat minder is dan de Vlaamse gemiddelden;
- in de derde graad stijgt het aantal C-attesten, maar de score ligt toch onder de Vlaamse gemiddelden;
- in de derde graad stijgt ook het aantal uitgestelde beslissingen en merkwaardig genoeg ligt het aantal in III,2 hoger dan de Vlaamse gemiddelden, maar het merendeel van de uitgestelde beslissingen resulteert in een A-attest.

De *retentiviteit* in het ASO ligt met 78,2 % boven het Vlaamse gemiddelde van 69,7 %.

De *studieresultaten van de afgestudeerden* geven volgende resultaten:

- de globale deelnemingsgraad aan hoger onderwijs ligt boven het Vlaamse gemiddelde;
- de afgestudeerden kiezen overwegend voor universitair onderwijs;

ongeacht de studierichting en de aard van het hoger onderwijs slaagt 58 % van de leerlingen. Dat cijfer sluit perfect aan bij het Vlaamse gemiddelde. Uit diverse bronnen blijkt dat de slaagkansen na een bisjaar - al dan niet met heroriëntering in het hoger onderwijs - aanzienlijk hoger liggen.

De deelnemingsgraad maar vooral de slaagcijfers in het hoger onderwijs wijzen in de richting van twee stroomlijnen.

Studierichting	Aantal ln	Deelnemingsgraad				Slaagpercentage			
		UNIV	HO2C	HO1C	TOT	UNIV	HO2C	HO1C	TOT
Hele School	751	59,5%	19,3%	21,2%	100,0%	61,3%	47,6%	59,1%	58,2%
	gem.	45,2%	18,3%	36,6%	100,0%	53,1%	55,7%	65,1%	58,0%
Economie-Moderne talen	116	28,4%	17,2%	54,3%	100,0%	36,4%	15,0%	52,4%	41,4%
	gem.	22,1%	16,9%	61,0%	100,0%	29,3%	41,6%	62,7%	51,7%
Economie-w iskunde	69	37,7%	29,0%	33,3%	100,0%	53,8%	35,0%	60,9%	50,7%
	gem.	39,4%	26,1%	34,5%	100,0%	51,6%	57,3%	74,5%	61,0%
Grieks-Latijn	21	90,5%	4,8%	4,8%	100,0%	73,7%	100,0%	100,0%	76,2%
	gem.	70,6%	15,8%	13,6%	100,0%	68,7%	72,6%	70,7%	69,6%
Latijn-moderne talen	100	69,0%	15,0%	16,0%	100,0%	47,8%	40,0%	75,0%	51,0%
	gem.	59,5%	17,5%	23,0%	100,0%	48,5%	58,1%	65,9%	54,2%
Latijn-w etenschappen	54	75,9%	16,7%	7,4%	100,0%	75,6%	66,7%	50,0%	72,2%
	gem.	72,6%	14,0%	13,4%	100,0%	63,1%	62,7%	74,0%	64,5%
Latijn-w iskunde	74	83,8%	10,8%	5,4%	100,0%	80,6%	37,5%	75,0%	75,7%
	gem.	75,6%	15,6%	8,8%	100,0%	67,9%	69,3%	74,8%	68,7%
Moderne talen-w etenschappen	33	54,5%	6,1%	39,4%	100,0%	38,9%	50,0%	84,6%	57,6%
	gem.	39,7%	19,3%	41,0%	100,0%	41,9%	51,5%	71,6%	55,9%
Moderne talen-w iskunde	127	43,3%	31,5%	25,2%	100,0%	49,1%	47,5%	50,0%	48,8%
	gem.	44,3%	24,7%	31,1%	100,0%	51,4%	54,3%	75,3%	59,6%
Wetenschappen-w iskunde	157	79,0%	19,1%	1,9%	100,0%	69,4%	76,7%	66,7%	70,7%
	gem.	65,8%	22,3%	11,9%	100,0%	63,5%	66,3%	75,3%	65,5%

Bijna 60 % van de leerlingen kiest voor universitair onderwijs: dat is aanzienlijk veel en daar halen ze vaak significant betere resultaten dan gemiddeld. Maar de overblijvende 40 % leerlingen die niet-universitaire studies aanvatten, scoren vaak beduidend zwakker dan gemiddeld. Binnen laatst genoemde groep valt vooral het lage slaagpercentage op van leerlingen die de studierichtingen Economie-Moderne talen, Economie-wiskunde, Latijn-wetenschappen en Moderne talen-wiskunde volgden.

De school bereidt dus zeer goed voor op universitair onderwijs, maar merkwaardig genoeg slaagt zij er niet in om haar 'anders getalenteerde en/of minder ambitieuze' leerlingen op niet-academische vormen van hoger onderwijs voor te bereiden. Daarnaast dient ook de vraag te worden gesteld of sommige leerlingen van genoemde studierichtingen niet te mild worden geattesteerd.

4.2 Welbevinden

Leerlingen

Onderstaande vaststellingen steunen op de resultaten van de gesprekken die afgenomen zijn bij een representatief staal van de schoolbevolking. Er werden gesprekken gevoerd met leerlingen in groepen van 12 per graad. Hun meningen zijn gerangschikt onder 4 schalen die op hun beurt onderverdeeld zijn in verschillende subschalen.

Het gemiddelde van het algemeen welbevinden van de bevroegde leerlingen van het Don Boscocollege in Zwijnaarde scoort iets hoger dan het Vlaams gemiddelde. Dit komt overwegend omdat het algemeen welbevinden in de tweede graad hoger ligt dan gemiddeld. Ook de eerste graad positioneert zich boven het gemiddelde, maar de derde graad scoort precies onder de beschikbare indicator.

Beleving en tevredenheid op klas- en schoolniveau

De algemene quotering voor deze subschaal stemt overeen met het algemeen welbevinden en positioneert zich nagenoeg identiek t.a.v. de gemiddelden.

Over de inspraak op klasniveau (o.m. 'Kun je tijdens de lessen vragen stellen/je mening uiten?') is er vooral binnen de tweede graad ruime tevredenheid. Men schrijft positief over de omgang met de leraren, de spreekkansen en de aangename leersfeer die in het merendeel van de lessen aanwezig is.

De bevroegde leerlingen van de derde graad scoren onder het gemiddelde en schrijven over leraargebonden grote verschillen: van grote luisterbereidheid tot het uit de weg gaan of afblokken van discussies. Over de contacten met leraren is zowel de eerste als tweede graad optimistisch. De derde graad scoort onder het gemiddelde, maar levert nauwelijks specifieke commentaar.

Het leerproces (Zijn de lessen boeiend?) krijgt van de tweede graad een hogere score dan gemiddeld, maar zowel de eerste als de derde graad scoren lager. De geschreven commentaar komt neer op de vraag naar meer uitdaging vanuit het vakkenonderwijs, meer afwisseling in werkvormen (variatie t.a.v. frontaal onderwijs) en het ruimer inzetten van ICT. Verder vindt een aantal leerlingen dat sommige vakken onvoldoende aandacht hebben voor de actualiteit.

Aangaande infrastructuur scoort de hele school boven het Vlaamse gemiddelde. Toch zijn er klachten over valgevaar op de speelplaats en over de prefab-lokalen, maar vooral over de hygiëne van de sanitaire installaties. Men vraagt ook naar een meer uitnodigende aankleding/inrichting van heel wat leslokalen. Er is wel ruime tevredenheid over de sportmogelijkheden op de ruime en groene campus.

Algemeen is er vraag naar meer mogelijkheden om te zwemmen.

De actieplannen op schoolniveau worden opnieuw door alle bevroegde leerlingen positief onthaald. Er is tevredenheid over een evenwichtig en gevarieerd aanbod voor de drie graden en voor de verschillende studierichtingen. Het schoolklimaat (hoe zou je de sfeer op school beschrijven?) wordt door de eerste en tweede graad hoog gequoteerd. Men schrijft o.m. over de gevarieerde middagactiviteiten, weinig pesterij en over het feit dat 'er mag gelachen worden'. De derde graad scoort onder het gemiddelde en uit het merendeel van de opmerkingen blijkt dat veel te maken heeft met het schoolreglement dat zij onvoldoende afgestemd vinden op hun leeftijdsgroep.

De tweede graad is heel tevreden over de inspraak op schoolniveau die o.m. via de leerlingenraad gestalte krijgt. De derde graad levert op deze vraag echter de laagste score van de hele bevraging: zij zijn ontevreden over de werking van de leerlingenraad en schrijven opnieuw over een achterhaald schoolreglement.

Heel wat leerlingen schrijven positief over de contacten met andere personeelsleden. Zij zijn tevreden over het vriendelijk contact met de schoolleiding en de graadcoördinatoren. Aangaande de opvang bij problemen schrijft men positief over de contacten met het CLB en de snelle aanpak van pestgedrag. Een aantal leerlingen vindt wel dat de begeleiding in het ziekenzaaltje beter kan.

Beleving en tevredenheid m.b.t. studiedruk en leerprogramma

De studiedruk krijgt voor de drie graden een score die net boven de beschikbare indicator ligt. Sommige leerlingen in de derde graad vinden dat de spreiding van taken/toetsen (evaluatie) beter kan.

Men schrijft ook over de ophoping van toetsen net voor een rapportperiode en over het feit dat een aantal leraren teveel opdrachten voorziet tijdens een vakantieperiode.

Over het leerprogramma en de leerinhoud is het welbevinden in de eerste graad, maar vooral in de tweede graad goed. De derde graad scoort opmerkelijk lager dan het Vlaamse gemiddelde. Zij schrijven over grote leraargebonden verschillen en merken op dat er te weinig afspraken zijn tussen de verschillende vakken zodat men geregeld 'hetzelfde' hoort.

Op de vraag 'Ben je tevreden met de beoordeling van je werk en je inspanningen?' zijn de opmerkingen in de derde graad (die net onder het gemiddelde scoort) uiteenlopend. Men vindt de klassikale correcties goed en leerrijk, maar er zijn ook opmerkingen over het heel laattijdig terugkrijgen van sommige correcties. Heel wat leerlingen van de tweede graad vinden dat de evaluatie van plastische opvoeding (o.m. over attitudes) niet voldoende transparant is. Sommige leerlingen formuleren tenslotte dat een aantal leraren maar weinig rekening houdt met de inzet van hun leerlingen.

Het gedrag

Elke graad scoort bij deze subschaal hoger dan de Vlaamse indicator. Vooral de derde graad vindt het fijn dat het pesten kordaat wordt aangepakt en dat het spijbelen erg beperkt is. De eerste graad scoort

opmerkelijk hoog en spreekt positief over de leerlingenraad en de aangename schoolsfeer. De talrijke middagactiviteiten worden als belangrijke bouwstenen voor een positief leerlinggedrag gezien.

De beleving en tevredenheid m.b.t. vrienden

De derde graad scoort bij deze laatste subschaal opnieuw onder het Vlaamse gemiddelde, maar zij leveren weinig specifieke commentaar. Zij schrijven over klikjesvorming, maar evenzeer over de tweedaagse die als een waardevol groepsvormend initiatief wordt bestempeld.

De eerste graad geeft op deze vraag de hoogste score van de hele bevraging welbevinden. 'Je kunt op school supervrienden maken' - zo schrijven zij. Ook de leerlingen van de tweede graad zijn vrij positief over de vriendschap op school.

Personeel

Er werden gesprekken, met individuele personeelsleden en met groepen, gevoerd met leraren van doorgelichte en van niet doorgelichte vakken, met leden van het ondersteunend personeel en met het middenkader.

Het imago van de school, namelijk een dynamische en sportieve school waar de leerling centraal staat en waar een studiegerichte sfeer heerst, wordt door iedereen erg gewaardeerd. Sommigen vinden de druk op de leerlingen, via de gespreide evaluatie en met frequente overhoringen, groot, maar wijzen erop dat het systeem werkelijk bijdraagt tot 'leren leren'. Toch zijn de meningen hieromtrent verdeeld. Enkelens betreuren dat deze aanpak niet wordt doorgetrokken tot het einde van het SO terwijl anderen het evaluatiesysteem resoluut in vraag stellen. Deze tegenstanders vinden dat het systeem te veel kansen aan leerlingen biedt en dat ze hierdoor onvoldoende worden voorbereid op het verwerken van grotere leerstofgehelen.

Als een sterk punt van de school wordt de goede relatie tussen leraren en leerlingen vermeld en de mogelijkheden tot zelfontplooiing die aan de leerlingen worden geboden, vooral tijdens de middagactiviteiten. Iedereen is het erover eens dat de leerlingen graag op school zijn, zelfs in die mate dat adviezen slecht worden opgevolgd. Tegelijk wordt erop gewezen dat het studieaanbod onvolledig is uitgebouwd, met name de studierichtingen Humane wetenschappen en Sport zijn schakels die in deze grote ASO-school ontbreken.

Velen vinden dat de schoolleiding aan haar personeel hoge verwachtingen stelt, maar tegelijk merken ze op dat zij veel teruggeven. Zo worden de mogelijkheden tot het indienen van desiderata voor lesroosters e.a., het participeren aan nascholing en het mentorschap voor beginnende leraren erg geapprecieerd. Nieuwe leraren voelen zich voortreffelijk opgevangen en in hun taak goed ondersteund via de structurele aanvangsbegeleiding maar ook door de collega's van de vakgroep.

Voorts wordt de openheid, het kritisch vermogen en het klimaat voor innovatie gewaardeerd en vooral het feit dat de schoolleiding het hele schoolgebeuren goed opvolgt.

Als minder positief wordt de infrastructuur aangehaald: te smalle gangen, te kleine eetruimtes en het beperkt aantal PC-lokalen. Ook de grootte van de klasgroepen en vooral de kleine en vochtige lokalen in het prefab gebouw worden als nefast ervaren.

Externe partners

Er werden gesprekken gevoerd met de voorzitter en verscheidene leden van de ouderraad.

De ouderraad waardeert dat ze als volwaardige partner bij de beleidsvorming worden betrokken. Zij vinden dat deze grote school goed gestructureerd is, dat alles systematisch en zakelijk verloopt, maar dat het kind toch centraal wordt geplaatst. Enkelens merken op dat een zekere dosis assertiviteit nodig is om contacten te leggen, maar zodra die er zijn ze ook goed en vooral geïndividualiseerd verlopen. Anderen wijzen erop dat de ouderraad, via tal van initiatieven, een drempelverlagende rol vervulde inzake de directe communicatie tussen school en ouders.

De ouders kiezen voor deze school omwille van de goede naam en de genoten faam in de wijde omgeving. Ze waarschuwen ervoor dat de leerlingenpiek bereikt is en dat de verhouding tussen kwantiteit en kwaliteit goed moet worden bewaakt. In dat teken waarderen ze de vastgelegde limieten. Ze vinden dat de directie zorgbreedte stimuleert en zijn ervan overtuigd dat hun kinderen goed worden opgevangen, ook ingeval zij kampen met specifieke problemen zoals bijv. dyslexie. Het personeel maakt op hen een professionele indruk, hoewel interimaire leraren soms uit de toon vallen.

De ouders zijn ook tevreden over het systeem van gespreide evaluatie en over het attituderapport. Ze wijzen erop dat, ondanks vrij grote verschillen in aanpak tussen vakken en leraren, hun kinderen hun werk goed leren plannen. Ze merken ook op dat deze aanpak vooral voor meisjes zwaar is omdat zij in het algemeen te hoge eisen aan zichzelf stellen.

Tevredenheid is er ook over de correcte toepassing van het schoolreglement en daarmee gepaard gaande leefregels. Omdat beide instrumenten door de klastitularissen en de leraren godsdienst goed worden toegelicht, sorteren ze het gewenste effect. Men vindt dat de school een groot vertrouwen in de leerlingen stelt en dat er een klimaat heerst waarin kinderen op een langzame wijze kunnen volwassen worden. Lovenswaardig vinden de ouders de activiteiten tijdens de middagpauze en merken op dat ze aan leerlingen de mogelijkheid bieden om hun problemen op een spontane wijze te uiten binnen een langzaam maar zeker opgebouwde vertrouwensrelatie. De inzet van de leraren voor de extramuros-activiteiten stellen ze unaniem op prijs.

Minder tevreden zijn de ouders over de infrastructuur. Ze vinden dat verscheidene gebouwen dringend aan renovatie toe zijn, dat de eetruimtes te klein zijn, er een tekort is aan sanitaire installaties en het onderhoud ondermaats is. Aan de andere kant worden de schoolkosten als transparant en redelijk ervaren en de werking van het boekenfonds wordt erg geapprecieerd.

5 CONCLUSIES

5.1 Wat zijn de sterke punten van de school?

- De dialogerende opvoedingsstijl en het vertrouwengevend klimaat zowel naar leerlingen toe als naar personeel.
- De gezamenlijke doelgerichtheid en de collegialiteit van het directieteam.
- De vlotte schoolorganisatie ondanks de grootschaligheid.
- Het enthousiasme van leerlingen en leraren.
- Het attituderapport in de eerste graad.
- Het transparant financieel beleid.
- De resultaten in het universitair onderwijs.
- De sportinfrastructuur van de school.

5.2 Wat zijn de zwakke punten van de school?

5.2.1 Punten voor verbetering vatbaar

- De aanwending van het lesurenpakket (verhouding effectieve en niet effectieve uren).
- De verticale samenhang in de vakken.
- De vakgroepwerking.
- Sommige aspecten van de leerlingenevaluatie.
- Het risico voor val- en struikelgevaar op sommige plaatsen.
- De sanitaire infrastructuur (aantal toiletten, toebehoren en onderhoud).

5.2.2 Dringende actiepunten

- De leerplandoelstellingen voor Duits realiseren volgens een verticaal opgebouwd curriculum dat aansluit bij het leerplan voor de derde graad ASO Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-wiskunde en Moderne Talen-wetenschappen.

6 ADVIES

Het inspectieteam dat belast werd met de doorlichting van het Don Boscollege - Eerste graad te Gent - Zwijnaarde komt tot volgende besluiten:

Studiepeil

Het studiepeil voldoet voor de onderzochte structuuronderdelen m.n.

- het eerste leerjaar A;
- het tweede leerjaar met basisopties Grieks-Latijn, Latijn en Moderne wetenschappen.

Vakoverschrijdende eindtermen

De school levert voldoende inspanningen om de vakoverschrijdende eindtermen bij haar leerlingen na te streven.

Veiligheid en welzijn

De veiligheid en welzijn voldoet voor volgende onderdelen organisatie van het welzijnsbeleid, arbeids- en leermiddelen, leer- en werkomgeving, hygiëne en gezondheid.

Regelgeving

De toepassing van de regelgeving voldoet.

ADVIES

Het inspectieteam dat belast werd met de doorlichting van het Don Boscollege Eerste graad te Zwijnaarde brengt bij consensus volgend advies uit m.b.t. erkenning en subsidiëring

GUNSTIG voor de hele school.

Handtekening inspecteur-verslaggever

Monique Van der Straeten

Handtekening Inrichtende Macht / Directie

Christa De Boever

7 ADVIES

Het inspectieteam dat belast werd met de doorlichting van het Don Boscocollege - Bovenbouw te Gent - Zwijnaarde komt tot volgende besluiten:

Studiepeil

Het studiepeil voldoet voor de onderzochte structuuronderdelen m.n.

- Economie II, ASO;
- Grieks-Latijn II, ASO;
- Latijn II, ASO;
- Wetenschappen II, ASO;
- Economie-wiskunde III ASO;
- Grieks-Latijn III ASO;
- Latijn III ASO;
- Latijn-wetenschappen III ASO;
- Latijn-wiskunde III ASO;
- Wetenschappen III ASO;
- Wetenschappen-wiskunde III ASO.

Het studiepeil voldoet niet, omwille van het vak Duits, voor volgende structuuronderdelen m.n.

- Economie-moderne talen III ASO;
- Latijn-moderne talen III ASO;
- Moderne talen-wetenschappen III ASO;
- Modene talen-wiskunde III ASO.

Vakoverschrijdende eindtermen

De school werkt via een eigen planning aan de vakoverschrijdende eindtermen.

Veiligheid en welzijn

De veiligheid en welzijn voldoen voor volgende onderdelen organisatie van het welzijnsbeleid, arbeids- en leermiddelen, leer- en werkomgeving, hygiëne en gezondheid.

Regelgeving

De toepassing van de regelgeving voldoet.

Het inspectieteam dat belast werd met de doorlichting van het Don Boscollege - Bovenbouw te Gent - Zwijnaarde brengt bij consensus volgend advies uit m.b.t. erkenning en subsidiëring

ADVIES

GUNSTIG beperkt tot de schooljaren 2006-2007, 2007-2008 en 2008-2009 voor:

- **derde graad ASO Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Modene talen-wiskunde en Moderne talen-wetenschappen**

Omwille van het studiepeil voor Duits

alle leerplandoelstellingen realiseren volgens een verticaal opgebouwd curriculum dat aansluit bij het leerplan.

Vanaf 1 september 2009 zal de school moeten aantonen dat de vermelde tekorten weggewerkt zijn.

Handtekening inspecteur-verslaggever

Monique Van der Straeten

Handtekening Inrichtende Macht / Directie

Gaston Hertegonne